

INSTITUT ZA
POLITIČKU
EKOLOGIJU

INSTITUT ZA POLITIČKU EKOLOGIJU (IPE) istraživačka je i obrazovna organizacija koja oblikuje alternativne razvojne modele i inovativne institucionalne oblike za demokratsku političku i ekonomsku transformaciju društva. Institut se bavi suvremenim ekološkim promjenama kao društvenim pojavama koje smanjuju ili povećavaju društvene nejednakosti i utječu na odnose moći. IPE provodi transdisciplinarna istraživanja i obrazovne programe u suradnji s domaćim i međunarodnim institucijama i organizacijama. Na osnovu njih, IPE društvenim pokretima te političkim i privrednim akterima koji zastupaju ekološki održivo, pravedno i demokratsko društvo u Hrvatskoj i inozemstvu osigurava stručnu analizu i platformu za diskusiju.

Cilj Instituta za političku ekologiju je doprinijeti povećanju teorijskog i praktičnog znanja za demokratsku i ekonomsku transformaciju prema ekološki održivom i pravednom društvu kroz znanstvena istraživanja i stručne analize; educirati i informirati javnost te relevantne društvene aktere o uzrocima ekološke neodrživosti i društvene nejednakosti kao preprekama za ostvarenje ljudskih prava sadašnjih i budućih generacija; razvijati alternativne razvojne modele i inovativne institucionalne okvire, u suradnji s domaćim i međunarodnim akterima, za društvene promjene koje vode prema većoj ekološkoj održivosti i socio-ekonomskoj jednakosti u Hrvatskoj i svijetu. Upravni odbor IPE održava godišnje najmanje tri sjednice. Skupština IPE zasjeda dva puta godišnje.

- ČLANICE I ČLANOVI UPRAVNOG ODBORA IPE
Danijela Dolenec (predsjednica), Teodor Celakoski, Mladen Domazet, Vedran Horvat, Bernard Ivčić, Walter Kaufmann, Tomislav Tomašević (do ljeta 2017.);
- SKUPŠTINA IPE
Marta Batinić Petrović, Teodor Celakoski, Vladimir Cvijanović, Danijela Dolenec, Karin Doolan, Mladen Domazet, Tomislav Domes, Vedran Horvat, Bernard Ivčić, Walter Kaufmann, Luka Tomac;
- AKADEMSKI SAVJET IPE
Giovanni Allegreti, Brannon Andersen, Saki Bailey, John Barry, Danijela Dolenec, Karin Doolan, Lučka Kajfež Bogataj, Giorgos Kallis, Dražen Šimleša;
- ZAPOSLENICE/ZAPOSLENICI
Lana Pukanić, Marta Batinić Petrović, Vedran Horvat, Mladen Domazet, Tomislav Tomašević;

✦ LANA

✦ VEDRAN

✦ MLADEN

✦ MARTA

✦ TOMISLAV

Izvještaj o radu 2015. – 2017.

INSTITUT ZA
POLITIČKU
EKOLOGIJU

Uvodna riječ

✶ Zelena Akademija, Vis, 2016.

Vedran Horvat,

upravitelj Instituta za političku ekologiju,

20.12.2017.

DOMAĆOJ JAVNOSTI IPE SE PO PRVI PUT PREDSTAVIO prije nešto više od dvije godine. Nastao kao rezultat dugogodišnje suradnje njegovih osnivača, osoba aktivnih u Pravu na grad, Zelenoj akciji, Grupi 22 i zagrebačkom uredu Heinrich Böll Stiftung, IPE je pokrenut da pokuša pružiti odgovore na nekoliko postojećih izazova; 1) da permanentnom i intenzivnom razmjenom sa akademskom i znanstvenom zajednicom kod kuće i u inozemstvu utječe na kreiranje novih ili promjenu dominantnih narativa koji definiraju pitanja održivosti, ekonomskog rasta i društvenih nejednakosti, 2) da na ista pitanja konstantno pruža analitičku i stručnu podlogu koja je potrebna društvenim pokretima ili organizacijama civilnog društva aktivnim u društvenim borbama ili zagovaračkom poslu i 3) da proizvodnjom relevantnih koncepta, prijedloga, scenarija i politika utječe na jačanje i bolje pozicioniranje progresivnih društvenih snaga u kod kuće i u inozemstvu.

Ljudi koji rade u IPE-u ili surađuju sa IPE-om nerijetko djeluju u transdisciplinarnom prostoru, a često dolaze iz različitih sektorskih, disciplinarnih i organizacijskih kultura. Često nas pitaju, zašto baš politička ekologija? Mnogo je odgovora, no ovaj je nepogrešiv: perspektiva političke ekologije u budućnosti će biti sve relevantnija jer nudi odgovore na pitanja o nejednakoj distribuciji ekoloških troškova i koristi među različitim društvenim skupinama.

3

Prve tri godine malen su korak za novu organizaciju, pa čak i onda kad kroz nju djeluju osobe sa relevantnim aktivističkim, akademskim ili fondacijskim iskustvom. I dok su povratne informacije o našoj konsolidaciji koje dolaze iz neposredne okoline ili vanjske evaluacije dosad bile vrlo ohrabrujuće i pozitivne, već smo zacrtali nove ciljeve koje želimo ostvariti do 2020. U ovom izvještaju izdvajamo i ukratko prikazujemo samo neke od najvažnijih aktivnosti u proteklom razdoblju, u svojim prioritetnim programskim područjima (zajednička dobra, klimatska pravda, demokratizacija javnih usluga, zelena ekonomija, odrast, trgovinski sporazumi).

U njemu je IPE konsolidirao program podrške mladim i starijim istraživačima (Fellowship program), pokrenuo nekoliko najznačajnijih istraživačkih procesa, organizirao nekoliko velikih i desetak manjih skupova, stvorio i proveo nekoliko modula i kurikuluma o održivosti na domaćim i stranim obrazovnim programima, razgranao izvore financiranja te pokrenuo niz suradnji sa međunarodnim partnerima. Ovaj organizacijski razvoj, konsolidacija i osiguravanje kontinuiteta ne bi bili mogući bez visoke osobne motivacije svih zaposlenih i upravnog odbora IPE te značajne institucionalne podrške koju je za uspostavu osigurao Heinrich Böll Stiftung.

Sadržaj

2015.

7

PROGRAMI I DOGAĐAJI

13

ISTRAŽIVANJE
I OBRAZOVANJE

15

UMREŽAVANJE
I GOSTOVANJA

2016.

18

PROGRAMI I DOGAĐAJI

30

ISTRAŽIVANJE
I OBRAZOVANJE

33

UMREŽAVANJE
I GOSTOVANJA

2017.

36

PROGRAMI I DOGAĐAJI

43

ISTRAŽIVANJE
I OBRAZOVANJE

48

UMREŽAVANJE
I GOSTOVANJA

54

FELLOWSHIP

58

PUBLIKACIJE

60

FINANCIJE

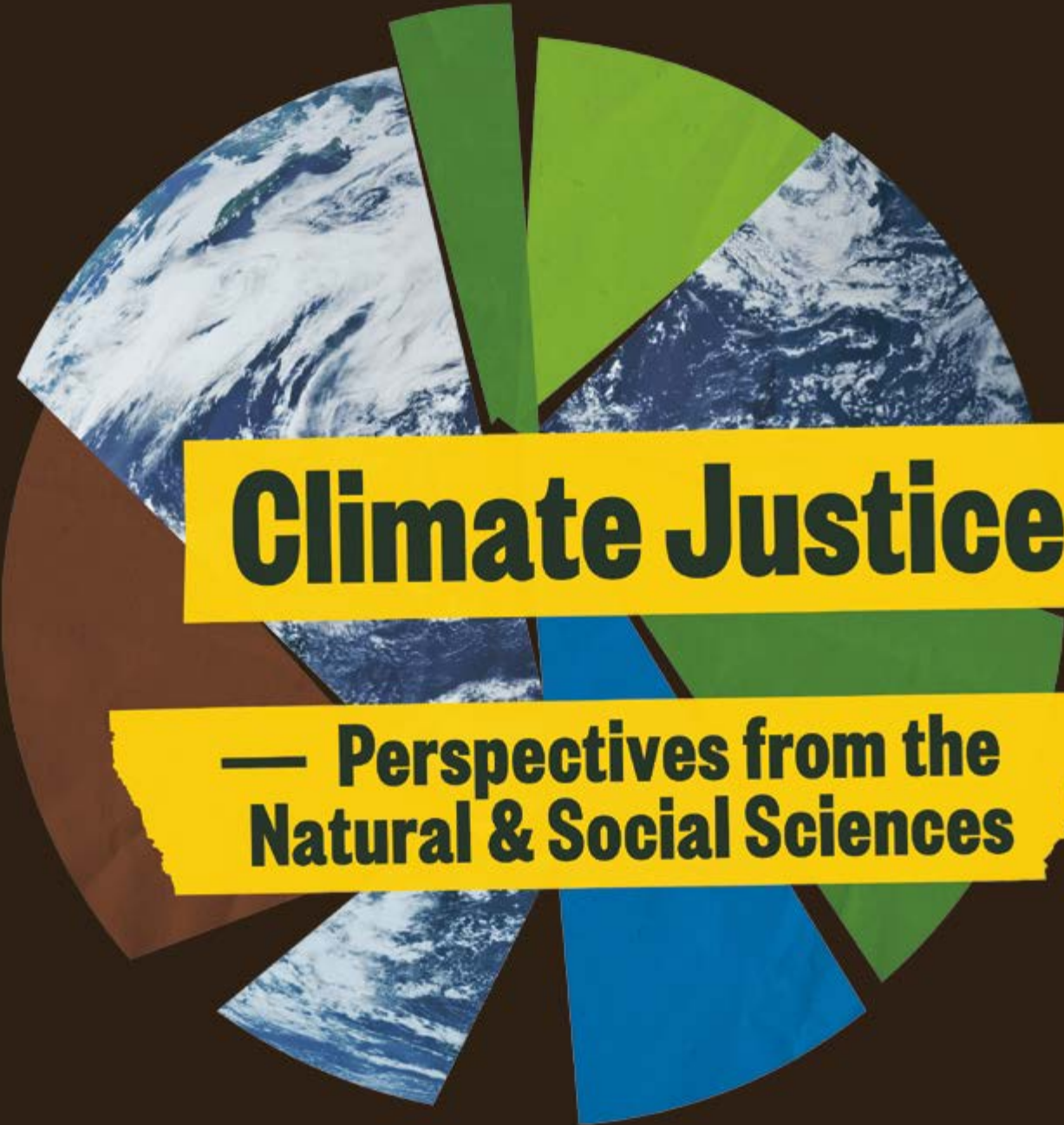
62

SURAĐUJEMO
I SUDJELUJEMO

2018.

65

IZ IPE KUHINJE
ZA 2018.

Climate Justice

**— Perspectives from the
Natural & Social Sciences**

2015. / Program i događaji

✶ Sustainable Energy Youth Network, Šolta, juli/2015.

✶ Sustainable Energy Youth Network, Šolta, juli/2015.

✶ Klimatska pravda: perspektive društvenih i prirodnih znanosti, Zagreb, novembar/2015.

Sustainable Energy Youth Network

Šolta, juli/2015.

NA SAMOM POČETKU SVOG DJELOVANJA u ljeto 2015. godine IPE je zajedno sa UNDP-om, Zelenom akcijom i Zelenom Evropskom Fondacijom organizirao prvu ljetnu školu energetske demokracije za mlade pod nazivom 'Sustainable Energy Youth Network: Res/volution' (SEYN) koja je u prostorijama Zelene akcije na otoku Šolti okupila oko šezdeset mladih aktivista, istraživača i praktičara iz oko 15ak europskih zemalja. Program sa izraženom praktičnom stranom i radom u tematskim modulima poslužio je kao odlična platforma za pokretanje te nove mreže i njenih novih projekata koji se i danas organizacijski i konceptualno dalje razvijaju i samostalno kreću svojim putanjama.

Klimatska pravda: perspektive društvenih i prirodnih znanosti

Zagreb, novembar/2015.

INSTITUT ZA POLITIČKU EKOLOGIJU klimatskim promjenama kao najvažnijem okolišnom problemu pristupa kroz društvene naočale. Kao i drugi oblici okolišne promjene, i klimatske promjene povećavaju društvene nejednakosti, i globalno i u pojedinim državama, što dalje utječe na odnose moći u društvu. Iz perspektive klimatske pravde posebna pažnja usmjerava se na činjenicu da će siromašni i deprivilegirani, bilo da se radi o državama ili pojedincima, koji su najmanje doprinijeli stvaranju tog problema, podnijeti najveći teret, i to bez potrebnih resursa da se s njim nose.

9

Iz tog je razloga upravo klimatsku pravdu IPE uzeo kao priliku da predstavi svoj budući rad domaćoj javnosti. Skup o klimatskoj pravdi okupio je oko dvije stotine zainteresiranih sudionika iz različitih disciplina, sektora i sfera djelovanja, a IPE na njemu najavio budući programski i istraživački rad u Hrvatskoj i ovom dijelu Europe. Konferencija koja se dogodila uoči klimatskih pregovora u Parizu također je dala snažan signal domaćoj delegaciji sastavljenoj od nadležnih ministarstava.

IPE je zato u rad konferencije uključio istraživače i istraživačice iz različitih disciplina da pruže specifične uvide, refleksije i diskusiju o sjecištu klimatske znanosti i njenih političkih implikacija. Na dugi rok, konferencija je ciljala unaprijediti dijalog između istraživača iz prirodnih znanosti koji se bave fizičkom bazom klimatskih promjena i njihovih utjecaja na prirodne ekosustave te istraživača iz društvenih znanosti koji pružaju znanje o društvenim utjecajima zajedno s politikama ublažavanja i prilagodbe na klimatske promjene.

Industrija, pa zelena?

Zagreb, novembar/2015.

PUNO JE I PREVIŠE INDUSTRIJSKIH PODUZEĆA u Hrvatskoj koja su jako oslabljena stalnom ekonomskom krizom a vode se modelima poslovanja koji produžavaju ovisnost o fosilnim gorivima ne odvajajući ideju ekonomskog rasta od rasta emisija CO₂ koje ubrzavaju klimatske promjene. Nepotrebno je posebno i spominjati da se industrije koje su preživjele noćnu moru kriminalne privatizacije u 90-ima i krizu u 2000-ima bore da prežive i ostanu konkurentne te pritom zadrže svoje radnike u barem istom broju. U takvom se kontekstu ekološka tranzicija industrijske politike nerijetko predstavlja kao još jedna opasnost, rizik ili ubojica poslova. Sa druge strane, snažan je imperativ produktivizma koji polazi od nezadovoljstva sa slabim izvozom i nedostatnom domaćom proizvodnjom. U takvom društvenom i ekonomskom kontekstu, IPE je u suradnji sa Zelenom Evropskom Fondacijom pokrenuo raspravu kojom je predstavio neke uspješne slučajeve i modele ekološke tranzicije u evropskom kontekstu, prateći primarno utjecaj ekološke tranzicije u industriji na sigurnost poslova, prava radnika i njihov prosperitet. Rasprava se primarno fokusirala na mogućnost dugotrajnog dijaloga između sindikata i ekologa o tome je li moguća ekološka proizvodnja u poduzećima koja proizvode na konvencionalan način, kako je ona povezana sa ekonomskom demokracijom, kako se uklapa u ideju o ekonomiji opsega i kako rezonira sa tzv. 'politikom dovoljnosti'.

JAVNO JE DOBRO! Demokratizacijom protiv privatizacije javnih usluga

Zagreb, novembar/2015.

10

PRIVATIZACIJA JAVNIH USLUGA je trend koji je u zemljama EU počeo 1980-ih nakon neoliberalnog zaokreta. U mnogim državama EU su bile privatizirane razne javne usluge uključujući one koje su vezane uz javnu infrastrukturu i upravljanje prirodnim resursima kao što su voda, energija, otpad i transport. Takve privatizacije su se dogodile kroz uključivanje privatnog sektora u pružanje javnih usluga kroz dugoročne koncesije, javno-privatna partnerstva, poduzeća mješovitog vlasništva ili direktnu privatizaciju javnih poduzeća koja su pružala javne usluge. U zadnje vrijeme trend u EU zemljama je rekomunalizacija tj. vraćanje javnih usluga u javni sektor. Tome je tako jer je pružanje tih usluga od strane privatnog sektora u posljednjih nekoliko desetljeća često dovodilo do povećanja cijene, podinvestiranja, lošeg održavanja infrastrukture i smanjenja kvalitete usluge. Procesi rekomunalizacije su ponekad doveli do demokratizacije javnih usluga kroz eksperimente participativnog upravljanja i uključivanja raznih društvenih grupa u nadzor i upravljanje javnim poduzećima i institucijama koje pružaju te usluge. Svrha demokratizacije je osiguravanje društvene protuteže političkoj stranačkoj kontroli javnih poduzeća i institucija te osiguravanje široke demokratske definicije javnog interesa koji bi trebala slijediti.

✍ Industrija, pa zelena? Zagreb, novembar/2015., Plakat seminara

✍ Industrija, pa zelena? Zagreb, novembar/2015.
Novinarski dom, seminar

✍ Industrija, pa zelena? Zagreb, novembar/2015.

✍ Javno je dobro! Demokratizacijom protiv privatizacije javnih usluga,
Zagreb, novembar/2015., Plakat seminara

✍ Javno je dobro! Demokratizacijom protiv privatizacije
javnih usluga, novembar/2015.

Iako su već učinjeni manji koraci prema liberalizaciji tržišta u nekim sektorima, Hrvatska je još uvijek jedna od rijetkih zemalja članica EU u kojima su usluge vodoopskrbe, odvodnje, električne energije, grijanja, plina, otpada, željeznica i autocesta pružane isključivo ili uglavnom od strane javnog sektora. Unatoč tome, zbog mjera štednje i neoliberalne ideologije sve je veći pritisak da se privatiziraju ove javne usluge u Hrvatskoj. Na ovom seminaru IPE je u suradnji sa Zelenom europskom fondacijom i uz prisustvo stranih stručnjaka iz Nizozemske, Engleske i Grčke predstavio neke od recentnih slučajeva rekommunalizacije u zemljama EU. Cilj seminara bio je ukazati da Hrvatska ne mora ponavljati greške koje su već napravile zemlje EU, već može odmah krenuti putem demokratizacije javnih usluga koja garantira ostvarivanje javnog interesa uz povećanu transparentnost i kvalitetu usluga, a sprečava privatizaciju koju sve više zagovaraju nezadovoljni građani kao korisnici usluga. Dijelovi rasprave u ovoj debati dobrim su dijelom poslužili kao poticaj i a produbljivanje istraživačkog rada kroz primjere javnih poduzeća u području demokratizacije javnih usluga.

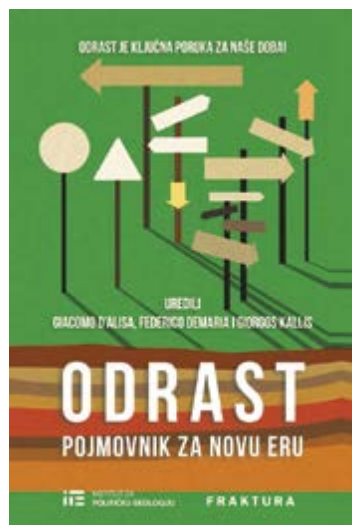

Odrast – pojmovnik za novu eru

Zagreb, novembar/2015.

Voluminozan, odvažan i u mnogo čemu pionirski rad na jezičnom i diskurzivnom oblikovanju prijevoda knjige 'Degrowth: Vocabulary for New Era' počeo je već u prvim mjesecima djelovanja Instituta za političku ekologiju. Ovaj je prijevod, u suradnji sa Frakturom, jednom od domaćih renomiranih izdavačkih kuća, IPE odabrao kako bi u široj javnosti trasirao put drugačijem narativu i proširio polje razumijevanja iluzije o rastu kao rješenju za prosperitet u budućnosti. Već 2015. godine započeo je prevoditeljski i uređivački rad na zborniku od više 50 različitih tekstova koji predstavljaju alternativna rješenja, nove oblike življenja, proizvodnje i potrošnje, koji svima mogu osigurati sredstva za život bez rasta.

12

2015. / Istraživanje i obrazovanje

VEĆ U 2015. GODINI IPE je okupio širok tim aktivista i stručnjaka i pokrenuo participativni proces za višegodišnje istraživanje u području demokratizacije sektora željezničkih usluga. Hrvatske željeznice prepoznate su kako jedno od javnih poduzeća koje bi moglo biti izloženo udaru privatizacije, a za širi krug dionika oko IPE-a ima izuzetnu važnost zbog zaštite radničkih prava, ekološke dimenzije ovog oblika transporta te mogućnosti uspostava demokratičnog upravljanja javnim poduzećem. U prvim mjesecima djelovanja IPE tim od otprilike 20 aktivnih sudionika (primarno okupljenih oko organizacija poput CMS-a, BRID-a, Zelene akcije i Prava na grad) definirao je uz pomoć Anke Kekez sa Fakulteta za političke znanosti istraživačke ciljeve, prioritete i metodologiju koja je postavila podlogu za nastavak istraživanja u 2016. godini.

IPE je već početkom akademske godine u 2015.-oj počeo sa intenzivnom suradnjom na provedbi kolegija 'Društvo i održivost' na Hrvatskim studijima, koja je će trajati sve do kraja 2017. godine. Kolegij je razvijen da interdisciplinarnošću ponudi odgovore na izazove 21. stoljeća te otvara perspektive alternativnih razvojnih modela koji polaze od ograničenosti prirodnih resursa, oslanjajući se na uvide iz ekološke ekonomije, političke ekologije i suvremene sociologije. Uz nositeljicu kolegija Mariju Brajdić Vuković, vodeću je ulogu u osmišljavanju i provedbi imao direktor istraživanja u IPE, Mladen Domazet, no predavanja je održao i velik broj veliki broj zaposlenika, članova UO i Skupštine (Danijela Dolenec, Tomislav Tomašević, Karin Doolan) te suradnika poput Giacomina D'Alise, Branka Ančića, Jelene Puđak, Ane Dević i Ane Maskalan.

2015. / Umrežavanje i gostovanja

VEĆ TOKOM SAMOG LJETA 2015. godine, IPE se odazvao pozivu talijanskog pravnika, commonera i dogradonačelnika Chierrija, Uga Matteia koji je u Chierriju (mjesto pored Torina) organizirao prvi AREA festival o zajedničkim dobrima. Zajedno sa nekolicinom suradnika i suradnica iz Zagreba i Beograda (Iris Beneš, Svibor Jančić, Marko Aksentijević, Dobrica Veselinović) IPE je nastupio kao su-organizator panela 'Zajednička dobra na Balkanu — od borbi do inovacije'. Na festivalu su nastupili Vandana Shiva, Antonio Negri, David Bollier i mnogi drugi.

Tokom istog ljeta članovi i članice IPE-a sudjelovali su kao govornici na Zelenoj akademiji u Poljskoj i Gruziji, Transeuropa festivalu u Beogradu itd, a na jesen su poduzeli niz studijskih putovanja koja su poslužila za međunarodno prepoznavanje i daljnji organizacijski razvoj u važnim programskim područjima.

U oktobru 2015. godine IPE je u suradnji sa Zelenom akcijom osmislio i dijelom proveo studijski posjet Francuskoj koji je bio fokusiran na uspješne slučajeve rekommunalizacije vodnih javnih usluga. Delegacija koju je sačinjavalo nekoliko organizacija zainteresiranih za demokratizaciju javnih usluga u sektoru vodoopskrbe i odvodnje boravila je u Parizu i Grenobleu gdje se susrela ključnim dionicima remunicipalizacije vodnih usluga u Francuskoj; sa Anne le Straat, bivšom dogradonačelnicom Pariza koja je inicirala proces rekommunalizacije te Celiom Blauel, sadašnjom dogradonačelnicom Pariza i predsjednicom uprave Eau de Paris, kao i sa gradonačelnikom Grenoblea Ericom Piolleom te upravom gradske komunalne tvrtke Eau de Grenoble sa kojima su proveli nekoliko korisnih dana saznavajući detalje procesa remunicipalizacije i participativnog upravljanja vodom. Kontakti i iskustva stečena u ovom posjetu bila su od odlučujuće važnosti u daljnjem programskom oblikovanju u području demokratizacije javnih usluga. Direktni susret sa glavnim akterima te promjene bio je bitan kao i jedinstvena prilika da se dobije dublji uvid u poslovanje javnih poduzeća poput gradske tvrtke za vodoopskrbu u Grenobleu.

Pred kraj 2015. godine IPE zaposlenici i članovi/ice Upravnog odbora posjetili su Veliku Britaniju gdje su posjetili Public Services International Research Unit na Greenwich University i New Economics Foundation. Poseban susret održali su sa Natalie Bennet, predsjednicom britanske stranke Zelenih te Christianom Wolmarom, stručnjakom za željeznički sektor. U Nizozemskoj, posjetili su Wageningen University i njihov agroekološki odjel te Transnational Institute sa kojim je pokrenuta plodna razmjena i suradnja.

✍ Grenoble, posjet gradskom poduzeću za vodoopskrbu i gradskoj upravi

✍ Grenoble, posjet gradskom poduzeću za vodoopskrbu i gradskoj upravi

✍ Grenoble, posjet gradskom poduzeću za vodoopskrbu i gradskoj upravi

✍ Transnational Institute, Nizozemska

2016. / Program i podatci

Zelena Akademija, zimski seminar

Plitvička jezera, mart/2016.

PRVI ZIMSKI SEMINAR na temu 'Nova ekonomska misao, politika i praksa za zeleno-lijeve saveze' održan je krajem marta 2016.godine na Plitvičkim jezerima. Seminar je okupio šezdesetak aktivista/istica, istraživača/ica, stručnjaka/inja i političara u polju solidarne ekonomije, odrasta i zajedničkih dobara iz Hrvatske, Srbije, Bosne i Hercegovine, Austrije, Belgije, Španjolske, Mađarske, Portugala, Grčke, Nizozemske, Francuske itd. Tokom tri intenzivna dana uspostavljena je bogata i sadržajna razmjena između nekoliko trenutnih pravaca unutar koji se razvijaju alternativni ekonomski koncepti, ali i razgovor sa predstavnicima nekih progresivnih, zelenih i lijevih političkih opcija u Europi koje takve ideje nastoje provesti u izuzetno nepovoljnim društvenim uvjetima.

Predstavljanje knjige Odrast – priručnik za novu eru

Zagreb, mart/2016.

19

NAKON ZAHTJEVNOG I ISCRPNOG RADA na prijevodu i prilagođavanju originala ove knjige njegovoj verziji na hrvatskom jeziku, u proljeće 2016.godine IPE je u suradnji sa Frakturom u punoj dvorani zagrebačkog kina Grič predstavio 'Odrast — priručnik za novu eru', zbornik koji nudi pedesetak znanstvenih i publicističkih tekstova koji daju okvir za drugačije promišljanje društva i trasiraju put 'odrastničkom' shvaćanju u domaćoj javnosti. Na predstavljanju knjige pored urednika domaćeg izdanja Mladena Domazeta (koji je zajedno sa Danijelom Dolenec pripremio predgovor) sudjelovao je i jedan od autora zbornika Federico Demaria te Edo Popović, domaći pisac po mnogo čemu blizak tome pravcu. Rasprava je osim govora o samoj knjizi, zahtjevnom radu prevoditeljice Mirte Jambrović, pokušala odgovoriti na pitanja o mogućim dosezima odrastničkog pokreta, njegovog utjecaja i interakciji sa znanstvenom zajednicom ali i potencijalu transformacije društva.

Antropocen, kapitalocen i kriza 21. stoljeća

Zagreb, juni/2016.

U SURADNJI SA MULTIMEDIJALNIM INSTITUTOM, IPE je u Zagrebu ugostio Jason W. Moore koji je u Multimedijalnom institutu održao predavanje u kojem je ponudio analizu kapitalizma kao svjetskog eko sistema moći, kapitala i prirode. Moore tvrdi da su konvencionalne ideje o Prirodi i Društvu nisu prilagođene i dovoljne za razumijevanje kriza i politike u 21. stoljeću. Dihotomiji između Prirode i Društva koja je prema Moore-u inherentna modernoj misli, on pripaja dugu povijest nasilja, izvlaštenja i imperijalizma te predstavlja sve popularniji pojam antropocen koji uzroke sve vidljivijih i drastičnijih promjena u eko sistemu veže uz antropogeno djelovanje, pa tako i načine na koji se njegovi štetni utjecaji mogu smanjiti.

Zelena akademija, ‘Točke preokreta’

Vis, august/2016.

20

U ORGANIZACIJI INSTITUTA ZA POLITIČKU EKOLOGIJU, uz podršku Heinrich Böll Stiftung, Zelene Europske Fondacije i Inicijative otvorenog društva za Europu, na otoku Visu se u periodu od 20. do 26. augusta održala peta Zelena akademija, program političkog obrazovanja sastavljen od niza predavanja, diskusija i radionica. Pod nazivom ‘Točke preokreta’, peto izdanje Zelene akademije nastavilo je s modularnim radom u tri tematske cjeline (ovaj put podijeljenih u tri sekcije: zajednička dobra, odrast, klimatska pravda), ali isto tako i večernjim debatama koje su se bavile suspenzijom demokracije, jačanjima društvenih pokreta te razvojem novih ekonomskih alternativa. Akademija je i ovaj put bila svojevrsan poligon za razvoj progresivne misli i pokreta koji nastoje odgovoriti na rastuće izazove vezane uz područje zajedničkih dobara, napuštanju koncepcije neograničenog rasta ili zaštite klime identificirajući one društvene silnice koje omogućuju napuštanje neodrživog ekonomskog modela koji stvara sve štetnije posljedice po kvalitetu života ljudi, mogućnost političkog angažmana ili dobrobit eko sustava.

Pod nazivom ‘Točke preokreta’ Zelena akademija nastavila je s modularnim radom u tri tematske cjeline (zajednička dobra, odrast, klimatska pravda), no veliki dio programa bavio se i mogućim odgovorima na sužavanje demokratskog prostora i napuštanje praksi, jačanjima društvenih pokreta te razvojem novih ekonomskih alternativa.

U 2016. godini program koji je okupio gotovo 150 sudionica i sudionika održao se u gradu Komiži na otoku Visu, a nastupili su i brojni predavači i predavačice poput Borisa Budena, Gale Pin, Joan Martinez Alliera, Kire Vinke, Branona Andersena, Srećka Horvata, Hillary Wainright, Ane Mendez.

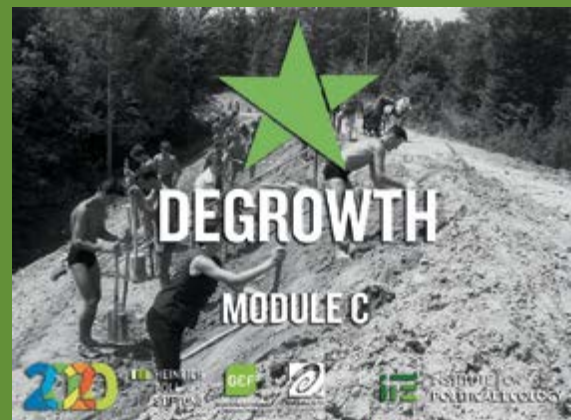

✦ Zelena akademija, Climate Justice, Vis, august/2016.

✦ Zelena akademija, Commons, Vis, august/2016.

✦ Zelena akademija, Degrowth, Vis, august/2016.

✦ Zelena akademija, Vis, august/2016.

✻ Zelena akademija, Vis, august/2016.

✻ Zelena akademija, Vis, august/2016.

✻ Zelena akademija, Vis, august/2016.

✻ Zelena akademija, Vis, august/2016.

✻ Zelena akademija, Vis, august/2016.

✻ Zelena akademija, Vis, august/2016.

✻ Zelena akademija, Vis, august/2016.

✍ Zelena akademija, Vis, august/2016.

✍ Zelena akademija, Vis, august/2016.

✍ Zelena akademija, Vis, august/2016.

✍ Zelena akademija, Vis, august/2016.

✿ 5. Međunarodna konferencija o Odrastu,
Budimpešta, august/2016.

✿ 5. Međunarodna konferencija o Odrastu,
Budimpešta, august/2016.

✿ 5. Međunarodna konferencija o Odrastu,
Budimpešta, august/2016.

✿ 5. Međunarodna konferencija o Odrastu,
Budimpešta, august/2016.

Program je kroz niz tematskih sekcija i razmjenu na debatama imao namjeru prepoznati dinamiku koja može stvoriti momentum preokreta povoljan za sistemsku promjenu. Akademija je utoliko poslužila kao mjesto gdje aktivisti uzimaju zalet, upoznaju nove modele rada ili ulaze dublje u neko područje relevantno za njihovo djelovanje. Tokom Akademije mogao se čuti i značajan broj kritičkih glasova koji od Akademije ubuduće očekuju veću i jasniju povezanost sa feminističkim principima i praksama, ali i generalno više intersekcionalnosti koja je preduvjet transformacijama koje se zagovaraju.

5. Međunarodna konferencija o Odrastu

Budimpešta, august/2016.

NAKON INTENZIVNIH JEDNOGODIŠNJIH PRIPREMA i procesa selekcije, krajem augusta u Budimpešti se održala peta međunarodna konferencija o odrastu. U samoj pripremi konferencije IPE je bio uključen otpočetak putem Mladena Domazeta, direktora istraživanja, kao jedan od tri suorganizatora petodnevnog događaja koji je okupio oko osam stotina sudionica i sudionika, primarno istraživača, znanstvenika i aktivista zabrinutih oko fundamentalne ekološke, socijalne i političke neodrživosti naših društava. Konferencija se održala na Sveučilištu Corvinus i uključila je oko 250 znanstvenih sesija, posebno organiziranih večernjih diskusija te 'Tjedna odrasta' sa raznovrsnim teorijskim i praktičnim programom otvorenim za sve građane. Iako se nastavljajući na kontinuitet prethodno održanih konferencija, Odrast u Budimpešti napravio je ipak kvalitativni iskorak spram stvaranja permanentne epistemičke zajednice u polju odrasta, korak k sustavnijoj proizvodnji relevantnog znanja i nešto racionalnijem pogledu na opseg samog događaja. Pored toga, pozivajući se na snažnu srednjoeuropsku tradiciju razvoja alternative i specifičnu perspektivu semi-periferije, potonja je konferencija proizvela snažan emancipatorni utjecaj spram ostalih europskih pravaca u odrastu i okrenula novu stranicu u tom pokretu.

27

Budućnost rada u ekološkoj tranziciji

Zagreb, novembar/2016.

PREDSTAVLJAJU LI EKOLOŠKI IZAZOVI PREPREKU ili priliku za razvoj? Koju cijenu sadašnjeg modela razvoja plaćaju radnici? Može li domaća industrija krenuti zelenim putem i pritom zadržati radna mjesta te oboljšati radne uvjete? Na koji način klimatske promjene mijenjaju uvjete proizvodnje i potrošnje i kako se domaća industrija sa tim nosi? Kakve promjene u svijet rada donosi prilagodba industrije na rastuće ekološke izazove? Ima li prostora za novu ekologiju rada? Jesu li zeleni poslovi radno intenzivniji i kvalitetniji? Što je dugoročno potrebno osigurati i u kojim sektorima za što lakšu ekološku transformaciju privrede i industrijskog sektora?

Na ta i mnoga druga pitanja potražili smo odgovore na jednodnevnom seminaru o utjecaju ekološke tranzicije na rad, radne uvjete i općenito transformaciju koncepta rada/posla koja se događa zbog rastućih ekoloških izazova.

Prelazak i privrede i industrije na ekološk(ij)e, pravednije i održivije načine proizvodnje već se — uz više ili manje uspjeha — događa i globalno i na razini Evrope. U nekim slučajevima on gotovo da poprima format tehnoloških revolucija, u drugima se pak odnosi na sporije i postupene procese transformacije koji podrazumijevaju prilagodbu društava, građana i radnika. Iako u posljednjih nekoliko godina bilježimo rast zelenih poslova širom Evrope, otvaraju se pitanja koja se tiču svijeta rada i novih oblika udruživanja. Budući da takva promjena stvara nepovratni utjecaj na radne uvjete, kvalitetu rada, sigurnost na rad, sigurnost posla, radno vrijeme i obrazovni sustav ona je ujedno i prilika za stvaranje nove ekologije rada koja bi poboljšala kvalitetu života, društvenu pravednost i radne uvjete. Polazeći od novog poticaja za pokretanje industrijske politike u Hrvatskoj, ovaj seminar je prvenstveno predstavio niz pogleda na izazove koji u svijetu rada dolaze sa ekološkom tranzicijom.

Tokom seminara koji je organiziran u suradnji sa Zelenom Evropskom Fondacijom koji je okupio oko šezdeset sudionika, vrlo se istaknula rasprava o društvenim posljedicama proizvodnje koja ne smije stvarati nove nejednakosti ili urušavati socijalnu infrastrukturu, već dapače stvoriti model koji bi omogućio socijalnu i ekonomsku uključenost većeg broja ljudi. U raspravi su sudjelovali predstavnici sindikata, organizacija mladih, zaštite okoliša, ekonomski eksperti i utoliko omogućili obuhvatno sagledavanje posljedica ekološke tranzicije na svijet rada.

Urbana zajednička dobra – zajednički grad

Zagreb, novembar/2016.

28

SEMINAR KOJI JE ODRŽAN U SURADNJI sa Zelenom evropskom fondacijom i okupio pedesetak sudionika i sudionika, predstavio je zanimljive primjere urbanog zajedničkog kroz zajedničke upravljačke prakse i borbe za zajednička dobra u Madridu, Berlinu, Beogradu, Sarajevu, Mariboru i Zagrebu. Isto tako otvorio je dodatni prostor za razmjenu iskustava u raznim praksama zajedničkog urbanog upravljanja kao i za razmjenu konfrontacijskih taktika protiv ograđivanja gradskih zajedničkih dobara i privatizacije gradskih javnih dobara. Cilj seminara je među lokalnim sudionicima bio potaknuti debatu kako da se modeli urbanih zajedničkih dobara i samoupravljanja umnože, unaprijede, podrže i zaštite u gradovima regije. Prakse samoupravljanja i participativnog upravljanja urbanim resursima od strane zajednice su uvedene ili ponovno uvedene u gradove širom Evrope. Primjerice, u Ateni djeluje mreža solidarnih praksi zajedničkih dobara koje pružaju hranu, stanovanje pa čak i zdravstvene usluge ljudima koji su pogođeni godinama politike štednje. U Bolonji je lokalna vlast čak usvojila regulativu kako bi omogućila suradnju sa zajednicama u proizvodnji i obnovi urbanih zajedničkih dobara. U Barceloni je građanska platforma 'Barcelona zajedno' pobijedila na lokalnim izborima i pokušava stvoriti okvir za upravljanje urbanim zajedničkim dobrima u različitim sektorima.

✍ Budućnost rada u ekološkoj tranziciji,
Zagreb, novembar/2016

✍ Budućnost rada u ekološkoj tranziciji,
Zagreb, novembar/2016

✍ Urbana zajednička dobra – zajednički grad,
Zagreb, novembar/2016

✍ Urbana zajednička dobra – zajednički grad,
Zagreb, novembar/2016

2016. / Istraživanje i obražovanje

TOKOM 2016. GODINE IPE je nastavio te pokrenuo novi niz istraživanja u području zajedničkih dobara, privatizacije prirodnih resursa, demokratizacije javnih usluga i štetnih utjecaja međunarodnih trgovinskih sporazuma.

Krajem godine javnosti je predstavljena 'Poruka u boci' autora Tomislava Tomaševića, nova i zapažena analiza javne politike koncesija za crpljenje vode radi flaširanja koju je izradio Institut za političku ekologiju u suradnji sa Zelenom akcijom, a u sklopu projekta INTRA WASP — Povećanje transparentnosti u upravljanju vodnim i prostornim resursima. Analiza nudi neke odgovore na centralno pitanje: zašto Republika Hrvatska ne implementira politike koje bi potaknule veća ulaganja u sustav javne vodoopskrbe i odvodnje koji je ekološki prihvatljiviji i socijalno pravedniji, a ne prema ekstraprofitu privatnih korporacija? Analiza je, osim toga ukazala i na niz nepravilnosti u sustavu davanja koncesija izvora pitke vode za potrebe flaširanja. Iznosi procjenu da industrija flaširane vode u Hrvatskoj godišnje uprihođuje oko milijardu kuna. U isto vrijeme prihodi od kućanstava za sva komunalna poduzeća u Hrvatskoj koja pružaju javne vodne usluge — vodoopskrbu, odvodnju i pročišćavanje otpadnih voda — iznose tek oko milijardu i 800 milijuna kuna godišnje.

Kroz 2016. godinu intenzivirao se rad na terenskom istraživanju u području željezničkih usluga pa je nakon razvoja metodologije uz asistenciju Anke Kekez Koštro sa Fakulteta političkih znanosti u Zagrebu brojni tim IPE suradnika proveo više od 20 intervjua sa različitim i relevantnim dionicima u željezničkom sektoru. Pored toga pokrenuto je nekoliko radnih grupa koje su odvojeno, ali koordinirano proučavale i raspravljale različite aspekte željezničkog sektora; od nacionalne i energetske regulative, različite slučajeve razvoja željeznica u drugim EU državama ili svijetu, modela upravljanja u željezničkom sektoru itd. U drugom dijelu godine intervjui su obrađeni i kodirani čime je stvorena velika baza podataka koja je uz spomenute analitičke podloge postala osnova za pripremu pisanog materijala u narednom razdoblju. Kroz ovaj period IPE je ulagao značajne napore da istraživačkim procesom upravlja na participativan način i uz uključivanje velikog broja istraživačica i istraživača od kojih će neki postati i ko-autorice i ko-autori istraživanja.

31

IPE je prepoznao željeznički sektor sa pripadajućim javnim poduzećima i sindikatima kao polje unutar koje je potrebno pokrenuti proces demokratizacije, ali i sugerirati potrebu za bitnim infrastrukturnim ulaganjima u ekološku modernizaciju željezničkog sektora. Samo istraživanje za cilj je imalo pokazati kako se javna poduzeća u tom sektoru mogu transformirati sa ciljem poboljšanja krajnje usluge kod korisnika i stvoriti snažnu argumentaciju protiv pokušaja privatizacije kojima će sektor biti izložen. U ovom istraživačkom radu pored Tomislava Tomaševića i Vedrana Horvata iz IPE te Anke Kekez Koštro sa Fakulteta političkih znanosti u Zagrebu sudjelovao je velik broj istraživača/ica među kojima i Nikola Zdunić, Bernard Ivčić, Jovica Lončar, Martina Domladovac, Melita Varga, Enes Čerimagić, Jelena Miloš, Jasna Račić, Mirna Rul, Lina Gonan, Antun Sevšek.

Pored rada na demokratizaciji javnih usluga u željezničkom sektoru, IPE je u 2016. godini započeo i sa regionalnim istraživanjem o zajedničkim dobrima u Jugoistočnoj Europi u suradnji sa sarajevskim uredom Heinrich Böll Stiftung. Zadatak tog istraživanja bio je pokazati na koji način je teorijski i praktični kontekst zajedničkih dobara i zajedničkog (commonsa) koristan i relevantan u regiji, kako za društvene pokrete, tako i za niz izazova koje se tiču ekologije i demokratizacije. Istraživanje je imalo namjeru mapirati najznačajnije slučajeve borbi za zajednička dobra u regiji, kao i pokušaje institucionalne inovacije u polju upravljanja resursima po relevantnim principima commonsa. Sama publikacija ima za cilj dati teorijski uvod, pregled postojećih inicijativa i praksi u političkom i kulturnom kontekstu regije, ali i — u svom engleskom prijevodu — pozicionirati dio društvenih pokreta na europsku i međunarodnu mapu tzv. 'commonera'.

✿ Poruka u boci, predstavljanje analize, Zagreb, 2016.

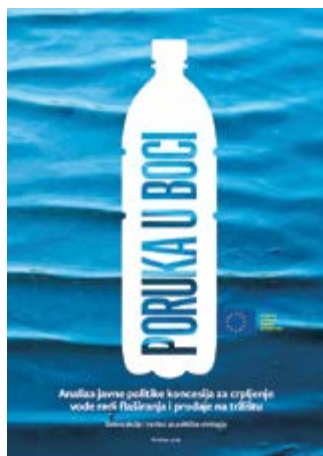

✿ Poruka u boci, predstavljanje analize, Zagreb, 2016.

Budući da su pregovori oko CETA sporazuma između EU i Kanade uznapredovali u 2016 godini, bilo je pitanje vremena kada će EU zemlje članice krenuti sa ratifikacijom CETA Sporazuma. Tim povodom, IPE je okupio nekoliko stručnjakinja i stručnjakinja u različitim područjima kako bi pružili u javnosti nepostojeću no prijeko potrebnu kritičnu analizu mogućih utjecaja CETA sporazuma na evropsku periferiju — pogotovo u području zaštite okoliša, poljoprivrede i socijalne politike. U 2016. godini ti su stručnjaci započeli sa pripremom analiza i razmjenom oko glavnih preliminarne nalaza.

U 2016. godini IPE se sa svojom ekspertizom uključio u sudjelovanje u projektu ‘Društvena stratifikacija u Hrvatskoj: strukturalni i subjektivni aspekti’ koji podržava Nacionalna zaklada za znanost i Sveučilište u Zadru. Cilj tog projekta je identificirati postojeće klasne strukture u Hrvatskoj kroz operacionalizaciju različitih teorijskih pristupa klasnoj analizi i istražiti na koji način se poseban klasni položaj manifestira u svakodnevnom životu, sa posebnim naglaskom na njihovu ranjivost ili izloženost ekološkim katastrofama (poput poplava).

IPE je u 2016 godini nastavio sa intenzivnom suradnjom na provedbi kolegija ‘Društvo i održivost’ na Hrvatskim studijima te započeo sa predavanjima o ekološkoj pravdi i društvenim pokretima na ERMA programu u Sarajevu (European Regional Master for Democracy and Human Rights).

2016. / Umrežavanje , i gostovanja

POČETKOM GODINE IPE JE SUDJELOVAO na prvom sastanku nove istraživačke platforme o novoj politici koja je pokrenuta na inicijativu Transnational Instituta iz Amsterdama. Tokom godine IPE je bio aktivno uključen u aktivnosti ove platforme kroz čestu i usku suradnju sa različitim europskim organizacijama koje ona okuplja te njene međunarodne aktivnosti.

Radi prepoznavanja mogućnosti za suradnju u 2016. godini dio tima IPE-a posjetio je i srodne organizacije u Beču poput Instituta za socijalnu ekologiju, Global 2000 i Grüne Bildungswerkstatt s kojim je i ranije pokrenuta suradnja. Među ostalim, dogovoreno je sudjelovanje IPE-a na kongresu 'Gutes Leben für Alle' u Beču.

Tokom 2016. godine Mladen Domazet iz IPE-a pored izuzetnog uspjeha na 5. Međunarodnoj konferenciji o odrastu nastupio je sa nizom izlaganja i na znanstvenim konferencijama u području političke ekologije poput 'Undisciplined environments' u na KTH Royal Institute of Technology u Stockholmu te na 'Political ecology, environmentalism and the Greens in Central and Eastern Europe: Past, Present and Prospects' na Université de libre Bruxelles u Bruxellesu.

Tomislav Tomašević predstavio je svoja izlaganja na konferencijama međunarodnih udruženja za commonse (IASC) na regionalnoj konferenciji 'Commons in a Global World: Global Connections and Local Responses' u Bernu te godišnjoj konferenciji udruženja INURA 'Cities in transition. Spaces of Confusion, Places of Hope' u Rumunjskoj. Tomislav Tomašević gostovao je i na University of Buenos Aires na panelu 'America Latina y las luchas y resistencias desde el Sur Global' u septembru 2016. godine, a u novembru je zajedno sa Teodorom Celakoskim, članom upravnog odbora IPE sudjelovao u pokretanju prvog European Commons Assembly-a u Bruxellesu. Zajedno sa Vedranom Horvatom, sudjelovao je u Banja Luci na na konferenciji sarajevskog ureda Heinrich Böll Stiftung na temu zajedničkih dobara te predavao na novopokrenutim Studijima zajedničkog u Beogradu.

Uz organizaciju petog izdanja Zelene Akademije, Vedran Horvat tokom 2016. godine pored različitih izlaganja u Hrvatskoj, sudjelovao je i na Zelenoj akademiji Heinrich Böll Stiftung u Gruziji te Youth Congress Digital Commons u Beogradu u kojem je IPE bio suorganizator. Tokom ljeta, sudjelovao je kao govornik u radu panela 'Hrvatska na putu prema neliberalnoj demokraciji' koja se na poziv parlamentarne frakcije Zelenih održala u Europskom parlamentu te na predstavljanju istraživačkog projekta o migracijama 'Next to us' u Glasgowu na European Green Party Councilu. U Beču je na poziv Attac Austrija sudjelovao u razvijanju regionalnih odgovora na rastuće pritiske oko potpisivanje trgovinskih sporazuma TTIP i CETA u zemljama Srednjoistočne Europe. Sudjelovao je kao glavni predavač na Greening the Balkan Economies konferenciji u organizaciji Balkan Green Network-a.

✍ Buenos Aires, 2016.

✍ Strasbourg, 2016.

✍ European Commons Assembly

✍ New Politics Research Agenda

2017. / Programi i dogđaji

Dobar grad za sve, zimski seminar, Zelena akademija Plitvička jezera, mart/2017.

U ATMOSFERI LOKALNIH IZBORA u Hrvatskoj, IPE je organizirao zimski seminar Zelene akademije u suradnji sa Zelenom Europskom Fondacijom prvenstveno za aktiviste i istraživače koje zanima tema novog municipalizma, ali i šire gradskih politika, modela upravljanja i mogućih transformativnih praksi koje kreiraju uvjete za dobar život u gradovima. Seminar je otvorio prostor za širu transnacionalnu europsku razmjenu između aktivista i aktivistica, lokalnih vijećnika i vijećnica, istraživača i istraživačica u polju participativnog upravljanja i urbanih zajedničkih dobara. Slučajevi Bologne, Bilbaoa, Bruxellesa, Sarajeva, Beograda, Budimpešte i Atene poslužili su kao dobar usporedni okvir za sve one koji žele raditi na sličnim ciljevima na gradskoj razini u RH. Pored korisnih predavanja i pratećih diskusija, održali smo i deliberativne rasprave koje su doprinose ovoj temi snažnije uključili u oblikovanje progresivnih programskih načela za sve društvene i političke aktere koji žele zagovarati demokratsku, ekološku i pravednu budućnost života u gradovima.

✂ Dobar grad za sve, banner, Plitvička jezera, mart/2017.

✂ Kakav zaokret za HEP?, banner, Zagreb, april/2017.

Kakav zaokret za HEP?

Zagreb, april/2017.

37

INSTITUT ZA POLITIČKU EKOLOGIJU, Strukovni sindikat radnika Hrvatske elektroprivrede (TEHNOS) te Zadruga za etično financiranje (ZEF) zajedno su organizirali okrugli stol o budućnosti HEP-a pod nazivom 'Kakav zaokret za HEP?'. Glavni sudionici rasprave bili su će Matko Utrobičić (Hrvatski operator prijenosnog sustava), Ivana Rogulj (Društvo za oblikovanje održivog razvoja), Robert Pašičko (Zelena energetska zadruga), Sandra Benčić (Centar za mirovne studije) i Toni Vidan (Zelena akcija), uz moderaciju Vedrana Horvata iz Instituta za političku ekologiju. Direktna povoda raspravi nisu bile samo učestale rasprave o mogućoj privatizaciji HEP-a već i otvorenja pitanja koja se tiču daljnjeg razvoja HEP-a, njegovog mjesta u društvu i domaćoj privredi, neiskorištenoj ulozi u ekološkoj tranziciji itd. Govornice i govornici su ponudili ideje i smjerove razvoja HEP-a, a koje su u skladu sa načelima održivosti, transparentnosti i demokratičnosti u upravljanju. Rasprava je ujedno poslužila kao svojevrsni uvod u obuhvatno istraživanje koje je IPE započeo u 2017. godini o demokratizaciji energetskog sektora.

Da za CETA-u — put bez povratka?

Zagreb, maj/2016.

RADI NEDOSTATKA JAVNE RASPRAVE U DRUŠTVU o mogućim utjecajima potpisivanja i primjene CETA i TTIP Sporazuma na male periferne države poput Republike Hrvatske IPE je sa nekoliko stručnjaka napravio analizu o utjecajima tih sporazuma na zaštitu okoliša, poljoprivredu i socijalnu politiku, ali i općenito ekonomski i pravni uvod u razumijevanje tih Sporazuma. Nalazi te analize predstavljeni su nekoliko mjeseci uoči ratifikacije CETA-e na raspravi koju je IPE organizirao zajedno sa Friedrich Ebert Stiftungom a u kojoj su pored autora analize (Marija Bartl, Vladimir Cvijanović, Paul Stubbs, Vedran Horvat, Darko Znaor) sudjelovali i Max Brandle iz FES Zagreb, Sandra Benčić iz CMS-a te Bojana Percan iz Sindikata trgovine, uz moderaciju novinara Domagoja Novokmeta. Dobro posjećena rasprava otvorila je niz pitanja koja su dovela u pitanje potrebu i razloge za potpisivanjem tog Sporazuma, i možda poslužila drugim državama u kojima se ta odluka neće donijeti tako lako i bez dubljih analiza.

Tih odrast i glasna grmljavina — pogledi s europske periferije, istraživački seminar,

Zagreb/Ljubljana, august/2017.

38

POVODOM POKRENUTE SURADNJE sa Giacomo D'Alisom IPE je organizirao niz aktivnosti u Zagrebu i Ljubljani gdje je predstavio rad na nekoliko istraživača. Prije javnih događaja, u IPE-u se održao niz internih seminara na kojima je uži krug suradnika IPE-a raspravljao o odrastu; od uvodnih definicija do odnosa odrasta i feminističke ekonomije, države, diskursa o klimatskim promjenama i drugih Institutu relevantnih tema. U srijedu smo seminar održali u Mami gdje nam je svoj rad 'Technologies for an Ecological Transition — A Faustian Bargain?' izložio Tomislav Medak. U tom radu Tomislav Medak se bavi tehnologijom te zelenim rastom i odrastom — oprečnim scenarijima ekološke tranzicije. IPE-ovi Lilian Pungas, Mladen Domazet i Lana Pukanić potom su sa Giacomom u Ljubljani održali nekoliko seminara. U Pritličju je održana diskusija o odrastu na kojoj su govorili Giacomo, Lilian i Mladen, a moderirala je Ajda Pistotnik iz Ena Banda. Giacomo je na raspravi istaknuo da su feminizam i reproduktivni rad centralni aspekti pokreta odrasta a Mladen nazočne pozvao da djeluju politički. Na istraživačkom seminaru u Ziferblatu, izlaganja su održali Christina Plank, Giacomo D'Alisa i Mladen Domazet, koja su bila uvod u rad u grupama. U njima je Christina Plank govorila o tihom odrastu u kontekstu srednje i istočne Europe, Giacomo o univerzalnom dohotku i političkoj ekologiji brige, a Mladen je u izlaganju o environmentalizmu kompatibilnom s odrastom predstavio prve rezultate IPE-ovog istraživanja o indikatorima održivosti.

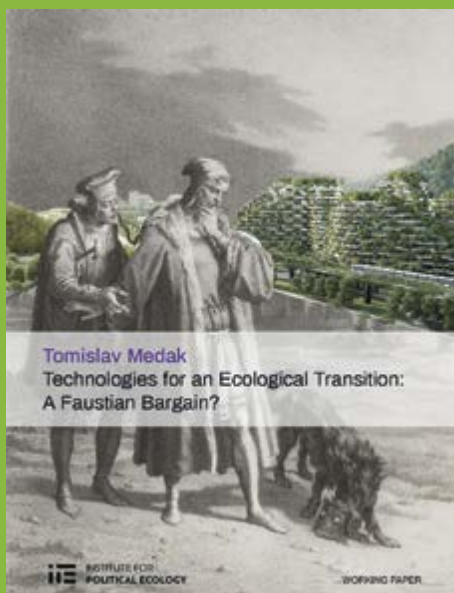

✂ Da za CETA-u – put bez povratka?, Zagreb, maj/2016.

✂ Da za CETA-u – put bez povratka?, Zagreb, maj/2016.

Zelena transformacija: sloboda i sigurnost u nesigurnim vremenima, predavanje Dirk Holemans-a

Zagreb, novembar/2017.

U SURADNJI SA ZELENOM EUROPSKOM FONDACIJOM IPE je organizirao seminar na kojem je izlagao Dirk Holemans, član upravnog odbora ZEF-a i direktor belgijskog zelenog think tanka Oikos. Dirkovo polazište bilo je da se europska društva suočavaju s različitim izazovima, poput klimatskih promjena, migracija, rastuće nejednakosti, ekonomije brzog konzumerizma i četvrte industrijske revolucije (novih disruptivnih tehnologija). Inspiriran Karlom Polanyijem, Dirk tvrdi da ova društvena disrupcija potiče dvije vrste reakcije: demokratsku, koja traži novu kombinaciju slobode i sigurnosti, i fašističku, gdje autoritarni vođe obećavaju sigurnost, a zauzvrat nude oduzimanje slobode. Dirk je ponudio neke od temelja demokratskog odgovora, novog društvenog modela koji u sebe pokušava ponovno ugraditi ekonomiju, uz pružanje slobode i sigurnosti svima unutar mogućnosti našeg planeta.

Dobar grad za sve, javna rasprava

Zagreb, decembar/2017.

40

Gradovi danas sve više postaju mjesta sukoba različitih razvojnih koncepcija u kojima se nerijetko gubi javni interes, a građani postaju metom komodifikacije te zagrađivanja javnih prostora i prostora stanovanja, ali i nestankom zajedničkog planiranja i suodlučivanja. U tom procesu ne samo da sve više gube svoje pravo na grad i na 'gradsko', već su ujedno suočeni sa sistemskim politikama depolitizacije gradskog kao javnog, ali i s potpunim urušavanjem urbanih ekosustava koji su donedavno osiguravali bitne životne potrebe. Unatoč tome, sve je više primjera u kojima kroz razne oblike udruživanja i mobilizacije, građani u nekim europskim gradovima razvijaju ili pokreću prakse koje se opiru neoliberalizaciji grada te mijenjaju i preobražavaju grad kako bi on bio što dostupniji svima. Bilo da se radi o mikroinicijativama koje mijenjaju način života i stanovanja u kvartovima i četvrtima, većim razvojnim planovima koje grad vide kao prostor zajedničkog ili pak hrabrim politikama vlasti 'neustrašivih' ili 'pobunjenih gradova' Barcelone ili Grenoblea, koje grad vraćaju građanima, svi ti primjeri na različitim stupnjevima ostvarenja ili ambicije kroz neposlušnost, imaginaciju i novu praksu stvaraju drugačiji grad. Na dobro posjećenoj javnoj raspravi koja je kao svojevrsni nastavak zimskog seminara na Plitvicama u zagrebačkom kinu Grič okupila oko 70 sudionika, nastupili su aktivisti i aktivistice iz Ghenta, Rotterdama, Beograda i Budimpešte koji su predstavili različite recentne ideje i politike koje proizlaze iz koncepcije grada kao zajedničkog dobra (ili skupa zajedničkih dobara) kao i o trenutnim pokušajima nekih grupa iz tih gradova da, četvrt po četvrt, mijenjaju svoj grad.

✍ Zelena transformacija: sloboda i sigurnost u nesigurnim vremenima, predavanje Dirk Holemans-a, Zagreb, novembar/2017.

✍ Zelena transformacija: sloboda i sigurnost u nesigurnim vremenima, predavanje Dirk Holemans-a, Zagreb, novembar/2017.

Odrast i država, predavanje Giacomo Dalisa

Zagreb, decembar/2017.

DRŽAVU SE U AKADEMSKIM KRUGOVIMA, političkim debatama i svakodnevnim raspravama obično predstavlja kao 'stvar' koja postoji sama za sebe i odvojena je od onih koji njome vladaju (i sve je češće krivac). 'Gdje je država?' ili 'Država bi trebala jamčiti...' rečenice su koje se ponavljaju nakon neke socio-ekološke tragedije ili u slučaju nepoštivanja nečijih prava, a 'Zašto bih trebao/trebala davati svoj novac državi?' refren je rasprave o porezima u javnom prostoru. S druge strane, s iskustvom države kao društvene relacije susrećemo se Svakodnevno, kad stojimo na kontrolnim točkama (kao vojnkinja ili civil), idemo u školu (kao učitelj ili učenik), ulazimo u bolnicu (kao doktorica ili pacijentica) ili sudjelujemo u gradskoj skupštini (kao onaj koji vlada ili kojim se vlada). U svojem predavanju je napunilo dvoranu Galerija Nova, Giacomo je predstavio svoje ideje kako odrasnici mogu propitivati društvene odnose usađene u strukture definirane kapitalističkim, hetero-patrijarhalnim, kolonijalističkim i rasističkim silama a da ne poostvaruju državu?

42

✿ Giacomo Dalisa i Tomislav Medak, predavanje, Zagreb, decembar/2017.

2017. / Istraživanje i obrazovanje

U 2017. GODINI IPE ZAPOČINJE SURADNIČKI istraživački projekt o indikatorima održivosti pod radnim naslovom SUPERDONUT (super krafna) koji još traje. U početku godine on je prvenstveno obuhvatio pripremu konceptualne i analitičke podloge za oblikovanje kvantitativno-utemeljenih narativa posvećenih odrastu za ekološku održivost i društvenu pravednost. Okosnicu projekta čini (1) kritičko propitivanje konceptualne potke proširenog makroekonomskog modeliranja tranzicije ka održivom društvenom metabolizmu u 21. st. (s posebnim naglaskom na društva europske jugoistočne poluperiferije); te (2) izbor indikatora društvenog metabolizma i razvoja prikladnih za znanstveno razumijevanje održivog društvenog metabolizma i komunikaciju sa raznolikim društvenim skupinama (od znanstveno-stručne zajednice do ugroženih društvenih skupina i popularnih medija).

Programi djelovanja odvijaju se paralelno, kako bi se redovito podupirali i međusobno informirali razvoj slijedećih programskih aktivnosti. Počevši od kritičkog propitivanja postojećih mjernih instrumenata korištenih u znanstvenim projekcijama i birokratskim shemama upravljanja okolišnim promjenama, istraživački je naglasak postavljen na kvantitativne projekcije proširenog spektra planetarnih ograničenja i njihova međudjelovanja s kvantitativnim pokazateljima imperativa ekonomskog rasta te dominantnih društvenih stavova u Hrvatskoj, Europi i izabranim američkim državama. Prihvaćajući kvantitativnu metriku kao najutjecajniji i najšire razumljivi alat upravljanja sistemskim promjenama, projekt proširuje instrumentalni okvir alternativnim metrikama razvoja i održivosti. Istovremeno, oblikuju se novi komunikacijski alati (radnog naziva 'SuperDonut') kojima bi se pospjelo paradigmatško razumijevanje globalne održivosti u kontekstu demokratske podrške društveno-metaboličkom zaokretu.

Projektne aktivnosti preklapaju se sa srodnim istraživačkim i obrazovnim aktivnostima u godišnjem radu IPE. U suradnji sa Sveučilištem Furman iz Greenvillea, South Carolina, SAD u svibnju se istraživačkom timu pridružila istraživačica pripravnica Logan Richardson. Logan je primarno radila na prikupljanju i prilagođavanju podataka iz međunarodnih baza, a koji čine i okosnicu njezinog diplomskog rada na Sveučilištu Furman. U svibnju je u Zagrebu održan i sastanak istraživača na projektu, na kojem su izabrani početni skupovi biofizičkih i socijalnih indikatora, te zemlje za usporedbu (Hrvatska, SAD, Kostarika, Estonija, Njemačka i Španjolska) na kojem su sudjelovali prof. dr. sc. Brannon Andersen, dr. sc. John Quinn, dr. sc. Branko Ančić, dr. sc. Marija Brajdić Vuković, Logan Richardson, Lilian Pungas i ostali suradnici iz IPE. Tim je sastankom dogovoreno i partnersko povezivanje sa Sveučilištem Furman i Institutom za društvena istraživanja u Zagrebu (IDIZ). Lilian Pungas, IPE Junior Research Fellow u 2017.g., sudjelovala je u prikupljanju i analizi podataka na ovome projektu, te ih ugradila u pripremu istraživačkih i *policy* izvještaja koje razvija kao dio svojeg istraživačkog boravka u IPE. Podaci o stavovima građana u Hrvatskoj i zemljama odabranim za usporedbu prikupljeni su iz međunarodnih baza podataka (ISSP, EVS i druge) te specifičnih baza podataka anketnih istraživanja provedenih u IDIZ-u. Početne analize proizašle iz tih podataka prikazane su na međunarodnoj konferenciji *Europskog društva za ekološku ekonomiku*, održanoj u lipnju u Budimpešti.

44

U srpnju 2017. g. istraživači i suradnici u IPE, zajedno s projektnim partnerima iz Hrvatske, razvili su i dodatne anketne baterije za provedbu istraživanja stavova o odrastu na nacionalno reprezentativnom uzorku u Hrvatskoj, u sklopu partnerske suradnje s IDIZ-om. Istovremeno, u sklopu suradnje s dr. sc. Karin Doolan na projektu *Društvena stratifikacija u hrvatskoj: strukturni i subjektivni aspekti* (Sveučilište u Zadru) dr. sc. Mladen Domazet sudjelovao je u oblikovanju istraživačkih instrumenata za dodatno kvantitativno i kvalitativno razumijevanje otpornosti na ekonomske i ekološke promjene različitih društvenih skupina u Hrvatskoj. Prikupljeni podaci osnova su za znanstvene studije koje će biti predstavljene na međunarodnim konferencijama u Europi i Sj. Americi u 2018.g.

✍ Komunalne usluge čistih ruku, Zagreb, 2017.

✍ Anton Tomičić, suradnik IPE-a u istraživanju o komunalnim uslugama

Istovremeno s prikupljanjem i analizom podataka, kroz ljeto i jesen IPE tim razvijao je i oblike vizualizacije indikatora održivosti, potencijala i prepreka za tranziciju ka održivom društvenom metabolizmu u 21. st. na tragu 'krafne' koju je razvila dr. sc. Kate Raworth (Oxford). Na ovaj način projektni tim želi pristupačnim i preglednim vizualnim instrumentom komunicirati prekoračenja pravedno raspoređenih globalnih okolišnih ograničenja te jaz između poželjne i ostvarene društvene dobrobiti. Pred nama je ozbiljan zadatak normalizacije raznorodnih skupova podataka za potrebe komparativne vizualizacije. Namjera nam je predstaviti preliminarne vizualizacije na sastanku projektnih partnera na Sveučilištu Furman u srpnju 2018. g. Moguće vizualizacije kompleksnih kvantitativnih podataka uobličavali smo i na seminarima s IPE Senior Research Fellowom dr. sc. Giacomom D'Alisom u Zagrebu i Ljubljani u drugoj polovici 2017. g. Kroz buduću suradnju s mrežom europskom *Post-growth Ecological Macroeconomics* i Centrom za napredne studije Sveučilišta u Rijeci dodatno ćemo razvijati znanstvenu utemeljenost i komunikativnost prezentacije kompleksnih podataka te pripadnih objasnidbenih narativa posvećenih odrastu za ekološku održivost i društvenu pravednost u Hrvatskoj i Europi.

U 2017. godini nastavljeno je višegodišnje istraživanje o demokratizaciji javnih usluga u željezničkom sektoru. Tokom ove godine održalo se nekoliko timskih sastanaka koji su služili za razmjenu glavnih nalaza istraživanja, određivanje strukture i kompozicije publikacije te velikim dijelom interpretacije podataka.

Tokom 2017. godine započeto je i istraživanje u području demokratizacije energetskog sektora sa posebnim fokusom na HEP, u čijem slučaju IPE je okupio tim od nekoliko eksperata i ekspertica u tom polju. Dio istraživanja provodio se u suradnji sa Centrom mirovne studije. U prvom dijelu istraživanja analiziran je zakonodavni i policy okvir energetike u RH te model upravljanja HEP-om te razni aspekti njegovog poslovanja. Posebnu analizu pripremili smo po pitanju uloge HEP-u u suzbijanju energetskog siromaštva. Donesen je i pregled postojećih modela demokratizacije nacionalnih i lokalnih elektroprivreda u različitim EU zemljama. Pored IPE-a kao koordinatora, i CMS-a kao naručitelja istraživanja, sudjelovale su i stručnjaci iz ECO Ltd kuće u Londonu, Društva za oblikovanje održivog razvoja i Zelene energetske zadruge. Preliminarni rezultati predstavljeni su na konferenciji 'Upravljanje javnim dobrima u Republici Hrvatskoj' u organizaciji Hrvatskog sabora i CMS-a. Međutim, u zadnjim mjesecima istraživanje je nastavljeno kroz pokretanje niza intervjua sa mjerodavnim osobama u energetskom sektoru koje su uključene u istraživanje. Samo istraživanje u svom fokusu ima pitanje demokratizacije modela upravljanja, ekološke tranzicije samog sektora i poduzeća, društvenog utjecaja tog poduzeća i scenarija privatizacije. Velimir Gašparac iz BRID-a i bivši zaposlenik TEHNOS sindikata preuzeo je dobar dio poslova pripreme i koordinacije unutar projekta.

46

Nastavljen je i rad na studiji o zajedničkim dobrima na području Jugoistočne Europe u kojem slučaju je pripremljen teorijski i interpretativni okvir te su identificirani slučajevi koji će se predstaviti u istraživanju kao 1) modeli upravljanja zajedničkim dobrima i 2) borbe za zajednička dobra. U istraživanje su uključene i istraživačice i istraživači iz regije (Ivana Dragšić, Miodrag Dakić, Alma Midžić) koji su obradili neke od slučajeva u BiH i Makedoniji. Kroz rad na istraživanju i uz konzultacije sa sarajevskim uredom Heinrich Böll Stiftung, uspostavljen je format neke vrste udžbenika za predstavljanje ove materije koja bi trebala poslužiti kao podloga za razumijevanje i mogući društveni angažman.

U 2017. godini IPE je po narudžbi Zelene akcije pokrenuo i završio istraživanje o anti-korupcijskim mehanizmima u području komunalnih usluga (otpad i voda) u nekoliko hrvatskih gradova (Dubrovnik, Osijek, Pula, Zagreb) koje je provodio tokom ljeta. Osnovni cilj istraživanja bio je ustanoviti na koje načine i putem kojih mehanizmima se u radu lokalnih komunalnih poduzeća može smanjiti prostor za koruptivne prakse, komunalne usluge poboljšati u kvaliteti i za javni interes. Tomislav Tomašević i Vedran Horvat iz IPE-a zajedno sa Antonom Tomičićem proveli su preko 20-ak intervjua sa relevantnim dionicima u sva četiri grada i pripremili analizu 'Komunalne usluge čistih ruku' u kojem iznose osnovne preporuke.

Nekoliko mjeseci uoči potpisivanja CETA Sporazuma, IPE je predstavio zainteresiranoj javnosti i analizu utjecaja tog sporazuma na zaštitu okoliša, poljoprivredu i socijalnu politiku. Analize su dobile neku manju medijsku pažnju, kao i pažnju Kanadske ambasade te nekoliko saborskih zastupnica i zastupnika, no iz niza strukturnih razloga nedovoljno da odlože ili spriječe samu ratifikaciju.

U 2017. godini IPE se u suradnji sa Frakturom odlučio za novi prijevod knjige 'Fossil capital' Andreasa Malma. Tokom tog perioda pripremljen je prvi nacrt prijevoda koji je, iako ne kao i Odrast, imao pregršt lingvističkih izazova kod predstavljanja nove teme našoj javnosti.

Tomislav Medak u working paperu 'Technologies for an Ecological Transition: A Faustian Bargain' za IPE piše o ulozi tehnologija u dva suprotstavljena scenarija ekološke tranzicije — zelenog rasta i odrasta. U prvom se dijelu teksta bavi ograničenjima strategija zelenih inovacija i zelenog rasta, koje proizlaze iz dominantne tehnorazvojne dokse te u skladu s njom polažu prevelike nade u proces inovacije koji bi trebao spasiti planet. U drugom dijelu zaključke iz te analize primjenjuje na scenarij odrasta, a u završnom dijelu predlaže neke elemente strategije odrastničke tranzicije, kao potencijalno revolucionarnog procesa prelaska u novi modus proizvodnje, društvene organizacije i odnosa prema okolišu koji se ne temelji na ekonomskom rastu.

U 2017. godini IPE je sa nešto promijenjenim intenzitetom nastavio sa suradnjom u održavanju kolegija Društvo i održivost na Hrvatskim studijima te održavanjem modula o okolišnoj pravdi u okviru ERMA.

✍ Velimir Gašparac, suradnik IPE-a u istraživanju o demokratizaciji energetskega sektora

2017. / Umrežavanje i gostovanja

POČETKOM GODINE sudjelovali smo na transnacionalnom sastanku u Grenoble na inicijativu gradonačelnika Eric Piollea na temu 'Local Authorities and the New Generation of Free Trade Agreements'. Tokom sastanka koji je okupio pedesetak sudionika koji širom Europe djeluju protiv novih trgovinskih sporazuma, sudionici su se susreli sa predstavnicima gradske uprave i različitim lokalnim inicijativama.

Također, Vedran Horvat je u martu 2017. godine kao govornik sudjelovao na konferenciji 'The Crisis of Politics. Politics of Crisis' the u Capetownu (Južnoafrička republika) u organizaciji Transnational Institutea i AIDC-a koja je okupila osamdesetak aktivista iz cijelog svijeta koji rade na emancipatornim i progresivnim politikama i stvaranjem protu-hegemonijskog narativa. Izlaganje je bilo fokusirano na ograničenja i mogućnosti 'velike transformacije' u društvenim i političkim uvjetima koji vladaju na evropskoj semi-periferiji.

Danijela Dolenec, predsjednica IPE-ovog Upravnog odbora održala je u aprilu izlaganje na panelu 'Systemic Alternatives Across Borders — Thinking Backwards from Utopia' na godišnjoj konferenciji Edge Funders Alliancea, naslovljenoj 'Re/Organising Power for Systems Change'. U prvom dijelu izlaganja, Danijela Dolenec je istaknula dva ključna parametra prema kojima se svaka buduća strategija ljevice mora orijentirati — ekološku krizu i automatizaciju rada. Ta dva faktora zajedno dovode do nedostatka prirodnih resursa s jedne strane i preobilja radne snage s druge, što znači da većina svjetske populacije postaje ekonomski nepotrebna i teret za resurse, te sve veći rizik za političke elite. U drugom dijelu izlaganja Danijela je govorila o tome kako se ljevica treba suočiti s ovim izazovima.

Dvanaesta konferencija European Society for Ecological Economics održala se od 20 do 23. juna u Budimpešti. IPE su predstavljali direktor istraživanja Mladen Domazet, Branko Ančić, Marija Brajdić Vuković, Lilian Pungas i Logan Richardson. Konferencijska ponuda uključila je pitanja poput pro-okolišnog ponašanja i njegovih determinanti diljem Europe, modela planetarnih ograničenja, njegove operacionalizacije i pragova za različite indikatore, društvenog metabolizma i sistemskih pristupa, odrasta i klimatske pravde, da nabrojim tek neke. Mladen je moderirao panel o 'Ekološkoj ekonomici u transformacijama održivosti i odrasta' te predstavio IPE-ov rad o 'Odrastu sklon ekologizam u Europi' na panelu o 'Teoretskom i političkom putovanju između ekološke pravde i odrasta'. Branko i Logan predstavili su istraživački plakat Instituta o 'Tihom odrastu', a Marija je održala prezentaciju o bavljenju klimatskim promjenama u akademskom svijetu, na panelu o moći koju znanost ima u proizvodnji i korištenju znanja.

Vedran Horvat i Tomislav Tomašević sudjelovali su na međunarodnom municipalističkom summitu 'Neustrašivi gradovi'. Summit je organizirala municipalistička progresivna politička platforma Barcelona en Comu u svibnju 2015. godine pobijedila na lokalnim izborima, a predvodnica platforme Ada Colau postala je gradonačelnica Barcelone. Uspješan model političkog organiziranja koji predstavlja Barcelona en Comú dogodio se i u drugim španjolskim gradovima, a ponajviše u Madridu, gdje je na izborima iste godine pobijedila platforma Ahora Madrid gradonačelnica postala Manuela Carmena. Upravo su Ada Colau i Manuela Carmena otvorile summit, a pridružili su im se predvodnice i predvodnici drugih progresivnih gradova širom svijeta. Tomislav Tomašević je održao izlaganje 'Stvarajući nedržavne institucije: između države i ne-države u Hrvatskoj'. U prezentaciji se dotaknuo primjera kreiranja hibridnih formi upravljanja zajedničkim dobrima čije su institucije na granici između države i ne-države. Prikazani su primjeri upravljanja fizičkim prostorima i vodnim resursima u Zagrebu i Puli. Na summitu su sudjelovali i Iva Marčetić te Teodor Celakoski iz Prava na grad i član Upravnog odbora IPE. Konferenciju je zatvorila Ada Colau te sudionici iz cijelog svijeta koji su predstavljali primjere uspješnih municipalističkih političkih platformi, kako bi se inspiriralo nove slične političke projekte u budućnosti.

—> —>

QUIET DEGROWTH

Mladen Domazet (mladen@ipe.hr), Logan Richardson (logan.richardson2@furman.edu) & Branko Ančić (branko@idi.hr)

Introduction

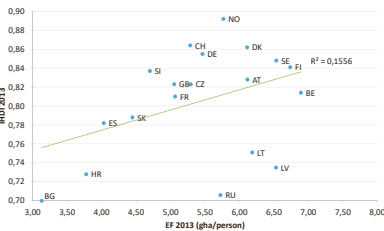
- The phenomenon of global environmental change calls for a rational and emotional response, primarily from societies of the developed world.
- Those people who claim to be committed to creating such a response are known as environmentalists, and within practically democratic societies their identity attracts different political and market responses.
- One of the dominant views in environmental sociology holds environmentalism to be a position more prevalent within the affluent societies.
- We aim to show that the research whose results connect environmentalism to average national affluence relies on an erroneous construal of what it means to be an environmentalist.
- We contrast the dominant "post-political" conception of environmentalism with "degrowth-oriented" environmentalism.
 - "Post-political": green consumption
 - "Degrowth-oriented": distributive justice

Figure 1. The correlation between environmental concern and wealth (Franzen and Meyer, 2010)

- Figure 1 displays the prosperity or affluence hypothesis (Franzen and Meyer, 2010)
- It seems to illustrate that wealth is positively correlated with environmental concern. Countries with high levels of per capita GDP also demonstrate higher levels of environmental concern such as Switzerland and Denmark. Countries with low levels of per capita GDP such as Bulgaria and Latvia exhibit low levels of environmental concern.
- The kernel of such environmentalism lies in the willingness to pay for the sake of the environment, which is hidden in this affluence hypothesis. Therefore, this research relies on politically impotent construal of what it means to be an environmentalist.
- We propose a tentative step to move conceptually to an environmentalism of a very different kind that is rooted in a movement known as degrowth.
 - The degrowth movement challenges the belief in the necessity, possibility, and desirability of economic growth.
 - It is concerned fundamentally with social justice and rejects the post-political response to environmental crisis that frames it as a problem that can be solved by relying on expertise

Figure 2. EF (2013 data) – IHD (2013 data) spread for 19 European countries

Definitions

- The **Inequality-adjusted Human Development Index (IHDI)** is a composite measure of life expectancy, literacy, education, and standards of living in countries worldwide that discounts each element's average value according to its level of inequality, accounting for how each of those components are distributed among a country's population. It is part of the spectrum of indices that provide a background of distinctions between development trends and benefits in the core and semi-peripheral European societies. European countries are ranked in the top group of inequality adjusted human development index and are considered to have high or very high human development.
- The **Ecological footprint (EF)** is conceptualised as a measure of the land and water required to sustain the material standard of living of a given population, given the reliance on contemporaneously dominant technology. It is a measure of the human demand for extraction from Earth's ecosystems, that is of the human utilisation of the natural capital contrasted with the planet's ecological capacity to regenerate. Globally, the situation is not bright as the average global citizen has an eco-footprint of about 2.8gha, whilst the top sustainable limit is 1.8gha. In other words, the global population has (without including the threat of irreversible catastrophic climate change) overshoot the global biocapacity by 50% and now lives unsustainably by depleting the previously accumulated stocks of natural capital.
- The **Inequality-adjusted Income Index (IHI)** is the HDI income index, as measured by the GNI per capita, adjusted for inequality in income distribution based on data from household surveys listed in "Surveys used for estimation of 2013 IHDI." This measure was used as a proxy for national affluence in the scatter plots below instead of per capita GDP as seen in the affluence hypothesis (Franzen and Meyer, 2010) because it accounts for inequality within national populations. All European countries included are ranked in the top 30% of all countries based on the inequality-adjusted income index.

Methodology

We use the data for 19 countries (Austria, Belgium, Bulgaria, Croatia, Czech Republic, Denmark, Finland, France, Germany, Latvia, Lithuania, Norway, Russia, Slovak Republic, Slovenia, Spain, Sweden, Switzerland, United Kingdom) from ISSP Environmental module and EVS (2016), which was fielded during 2009, 2010, and 2011 and 2008, 2009, and 2010 respectively, together with the existing measures constructed in order to enable longitudinal and cross-sectional comparison, focusing on designing measurements of sustainability-ready populations in terms of values, expectations, attitudes and commitments (ISSP Research Group 2012).

Table 1: Instruments

INDEXES	ITEMS
ISSP Environmental Module Indicators (ISSP, 2012)	
Active Degrowth Indicators	Q10a "And how much do you agree or disagree with each of these statements?" Q11a "We worry too much about the future of the environment and not enough about prices and job today"
Passive Degrowth Indicators	Q11b "Our country needs economic growth in order to protect the environment" Q11c "How much do you agree or disagree with:" Q19c "Economic growth always harms the environment" Q19d "Economic progress in [COUNTRY] will slow down unless we look after the environment better"
European Values Study Indicators (EVS, 2008)	
Q62a	"Here are changes in our way of life that might take place in the near future. Please tell me if it were to happen whether you think it would be a good thing, a bad thing, or don't you mind?" Less emphasis on money and material possessions
Q85g	"How much do you agree or disagree with:" "If things continue on their present course, we will soon experience a major ecological catastrophe."

* Measured on Likert scale: 1 = "strongly agree", 2 = "agree", 3 = "neither agree nor disagree", 4 = "disagree", 5 = "strongly disagree"
* Measured on Likert scale: 1 = "strongly agree", 2 = "agree", 3 = "disagree", 4 = "strongly disagree"

Concluding Remarks

- This research shows how defining environmental value orientations more in line with those of degrowth lets a very different map of environmentalism in Europe appear.
- An affluence thesis trend can still be detected in correlations between individual national affluence and Active Degrowth measures (Figures 3 and 4)
- On the Passive Degrowth orientation greater national affluence in Europe is, overall, weakly inversely correlated to the proportion of the population supportive of its measures (Figures 5 and 6).
- From the EVS indicators, affluence is weakly positively correlated to believing that less money and material possessions would be a good thing but negatively correlated to believing that we will experience a major ecological catastrophe if things continue on their present course.
- While the European degrowth-compliant population is not of negligible size and standing (Ančić and Domazet, 2015), immediate income priorities are still related to overall national affluence; but assent to longer term growth-environment trade-off is not.
- Values of redistribution, community cohesion, and metabolic localization rooted in social trust could characterize a pan-European environmentalism.

Figure 3: IHI 2011 – Q10a Active Degrowth

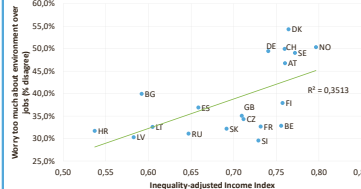

Figure 4: IHI 2011 – Q11a Active Degrowth

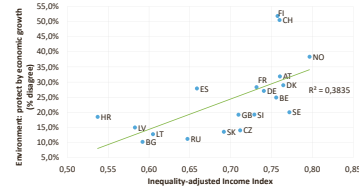

Figure 5: IHI 2011 – Q11b Passive Degrowth

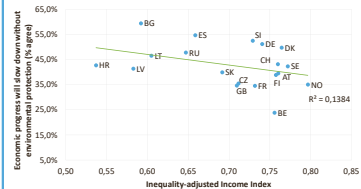

Figure 6: IHI 2011 – Q19c Passive Degrowth

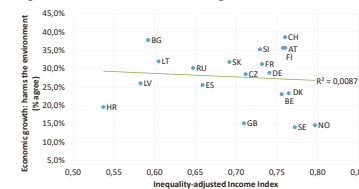
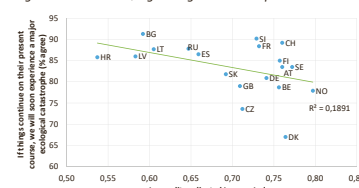

Figure 7: IHI 2011 – Q62a Less Money Emphasis

Figure 8: IHI 2011 – Q85g Ecological Catastrophe

Sources

- Ančić, B., & Domazet, M. (2015). Potential for Degrowth: Attitudes and Behaviours Across 18 European Countries. *Teorija in Praksa*, 52(3), 456–475.
- Brijčić, Vuković, M. (2014). The sustainability potential of the knowledge society: Empirical study. In M. Domazet & D. Marinović Jerolimov (Eds.), *Sustainability Perspectives from the European Semi-periphery* (pp. 195–222). Zagreb: Institut za društvena istraživanja u Zagrebu; Heinrich Böll Stiftung-Hrvatska.
- Demaria, F., Schneider, F., Sekulova, F., & Martinez-Alier, J. (2013). What is degrowth? From an activist slogan to a social movement. *Environmental Values*, 22(2), 191–215.
- Dolenc, D., Domazet, M., & Ančić, B. (2014). Why power is not a peripheral concern: Exploring the relationship between inequality and sustainability. In M. Domazet & D. Marinović Jerolimov (Eds.), *Sustainability Perspectives from the European Semi-periphery* (pp. 173–194). Zagreb: Institut za društvena istraživanja u Zagrebu; Heinrich Böll Stiftung-Hrvatska.
- Domazet, M. and Ančić, B. (2017). "How far for the money? Affluence and democratic degrowth potential in Europe." In A. Telesienė & M. Gross (Eds.), *Green European. Environmental Behaviour and Attitudes in Europe in a Historical and Cross-Cultural Comparative Perspective* (pp. 157–181). Abingdon: Routledge.
- EVS (2016): European Values Study 2008: Integrated Dataset (EVS 2008). GESIS Data Archive, Cologne. ZA4800 Data File Version 4.0.0. doi:10.4232/1.12458
- Franzen, A., & Meyer, R. (2010). Environmental attitudes in cross-national perspective: A multilevel analysis of the ISSP 1993 and 2000. *European Sociological Review*, 26(2), 219–234.
- ISSP Research Group (2012). International social survey programme: Environment III – ISSP 2010. GESIS Data Archive, Cologne. ZA5500 Data File Version 2.0.0. doi:10.4232/1.11418
- Swingendow, E. (2010). Apocalypse forever? Post-political populism and the spectre of climate change. *Theory, Culture & Society*, 27(2–3), 213–232.

✻ Barcelona

✻ Capetown

✻ Berlin

✻ Grenoble

Vedran Horvat nastupio je na poziv DiEM 25 kao govornik u Hamburgu u sklopu događaja na margini G20 summita, a na poziv Zelene akcije bio je jedan od komentatora nove niskokarbonske strategije RH na okruglom stolu koju je povodom njenog predstavljanja organizirala Zelena akcija.

Tomislav Tomašević, programski koordinator IPE-a, sudjelovao je u srpnju na 16. konferenciji Međunarodnog udruženja za proučavanje zajedničkih dobara (International Association for the Study of the Commons — IASC). IASC, čiji je Tomislav punopravni član, glavno je svjetsko udruženje znanstvenika koji se bave zajedničkim dobrima. Prva mu je predsjednica bila nobelovka Elinor Ostrom. IASC svake dvije godine održava međunarodnu konferenciju, a tema ovogodišnje, koja se održala u Utrechtu, bilo je 'Practiciranje zajedničkih dobara: samoupravljanje, suradnja i institucionalna promjena'. Tomislav je održao prezentaciju rada 'Urbana zajednička dobra na Zapadnom Balkanu: od suradnje do konflikta i natrag', u kojoj je predstavio institucionalistički i kritični teorijski okvir zajedničkih dobara te na primjerima iz Zagreba i Pule pokazao kako se ta dva teorijska okvira i prakse izmjenjuju kroz suradnju i konflikt između praktičara zajedničkih dobara i lokalnih vlasti.

Krajem oktobra IPE-ovi Mladen Domazet, Lana Pukanić, Lilian Pungas i Vedran Horvat posjetili su nekoliko njemačkih instituta radi boljeg povezivanja, mogućeg poznavanja i dubljeg upoznavanja rada srodnih organizacija. Posjetili su njemačku federalnu okolišnu fondaciju (German Federal Environmental Foundation), Institut za istraživanje klimatskih utjecaja u Potsdamu (Potsdam Institute for Climate Impact Research), Institut za Ekošku Ekonomiju (Institute for Ecological Economy Research) te razgovarali sa Lili Fuehr iz Heinrich Böll Fondacije i Hermanom Ottom iz Wuppertal Instituta.

U novembru Tomislav Tomašević nastupio je sa svojim izlaganjem na godišnjoj konferenciji INURA (International Network for Urban Research and Action) e na Kubi gdje je IPE kolektivno odabran za domaćina godišnje konferencije u 2019. godini. Krajem istog mjeseca, Vedran Horvat je u Berlinu na konferenciji o demokratskim inovacijama 'Innocracy' u organizaciji Progressive Zentruma zajedno sa Danielom Chavezom iz partnerskog Transnational Institute predstavio IPE rad u području zajedničkih dobara i demokratizacije javnih usluga. Prethodno je u Sofiji održao izlaganje 'From Struggle to Innovation — Ecological Transition in Hands of the People' na konferenciji u organizaciji BlueLink i Zelene Europske Fondacije, pod nazivom Eco Innovations for Economic Change and Shared Prosperity.

🌿 Berlin

🌿 Osnabrueck

IPE fellowship

ODMAH SA POČETKOM SVOG DJELOVANJA IPE je pokrenuo i svoj program stipendiranog istraživačkog boravka u IPE-u (Junior Research Fellowship) u trajanju od 6 do 9 mjeseci. Ideja ove rezidencijalne stipendije je da talentirani i izvrsni mlađi istraživači dobiju financijsku podršku da borave u Hrvatskoj i surađuju sa timom Instituta za političku ekologiju u istraživačkom i zagovaračkom radu u programskim područjima Instituta za političku ekologiju. Svake godine IPE otvara jedno do dva takva mjesta a poželjno je da se interesi istraživačica i istraživača preklapaju sa planiranim radom IPE u programskim područjima. Uobičajeno je očekivanje da na kraju svog boravka istraživači kao rezultat imaju konačni nacrt policy papera ili akademski članak u uznapredovaloj verziji, a tokom svog boravka da sudjeluju i na drugim aktivnostima IPE-a. IPE je pored toga i otvorio mogućnost sličnog boravka za starije istraživače koji su u kasnijoj etapi svog akademskog rada, koji mogu značajno doprinijeti radu IPE-a u nekom od programskim područja.

JELENA MIRKOVIĆ (2016.)

JELENA IMA MASTER IZ DEMOKRACIJE I LJUDSKIH PRAVA (Sveučilište u Sarajevu i Sveučilište u Bologni) i bakalaureat iz japanskog jezika i književnosti s Filološkog fakulteta u Beogradu. Njeno iskustvo u sektoru civilnog društva, uz IPE Fellowship, uključuje koordinaciju aktivnosti i zagovaranje uvjeta za razvoj civilnog društva u regiji zapadnog Balkana, komparativno istraživanje o modalitetima pomoći civilnom društvu pute IPA Civil Society Facility u BiH i Srbiji te terensko istraživanje na projektu FP7 MAXCAP u Srbiji. Trenutno radi kao monitoring officer za projekt Perform u Srbiji.

Kao fellowica u Institutu za političku ekologiju, radila je na demokratizaciji modela javnih usluga (željeznice) u Hrvatskoj i Japanu. Zanima je otkrivanje društvenih uzoraka i modela u društvenim i humanističkim te prirodnim znanostima.

55

OSCAR KRUEGER (2016.)

OSCAR DOLAZI IZ PODRUČJA DRUŠTVENE ANTROPOLOGIJE i ljudske ekologije, a iz oba ima diplome Sveučilišta u Lundu. Trenutno je na doktorskom studiju iz društvene antropologije na Sveučilištu u Kentu. Kao research fellow u IPE-u, Oscar je radio na projektu revitalizacije djela Ivana Illich kako bi istražio zajedničke temelje rasta i održivosti.

NIKOLA ZDUNIĆ (2016.)

TOKOM 2016 GODINE U IPE-U JE BORAVIO i kao projektni asistent radio Nikola Zdunić u sklopu programa o stručnom usavršavanju. Nikola Zdunić završio je prediplomski i diplomski studij politologije Fakulteta političkih znanosti u Zagrebu. Istraživački interes su mu društveni pokreti i njihov utjecaj na političke sisteme, participativni modeli upravljanja zajedničkim javnim dobrima, istraživanje modela javnog i zadružnog stanovanja i teorija i pokret odrasta. Posljednjih pet godina bio je aktivan u zagrebačkom LGBTIQ pokretu, te u borbi za zajednička i javna dobra. Član je udruge za LGBTIQ prava Zagreb Pride i dugogodišnji organizator zagrebačkih Povorki ponosa LGBTIQ osoba. Suradnik je lijevo-zelene zagovaračke organizacije 'Grupa 22', a u Institutu za političku ekologiju radio je godinu dana, 2016., preko državne mjere stručnog osposobljavanja bez zasnivanja radnog odnosa.

Osim organizacije pete međunarodne konferencije o odrastu bavio se i završnim pripremnim radnjama za objavu prijevoda knjige Odrast — pojmovnik za novu eru te pripremom i izradom tematskog papera na temu financiranja znanstvenih istraživanja javnim sredstvima iz državnog proračuna, asistirao kod organizacije Zelene akademije na Visu te pohađanjem kolegija 'Društvo i održivost'. Trenutno se bavi istraživanjem sustava javnog stanovanja u Zagrebu, istraživanjem neoliberalizacije urbanog planiranja Zagreba, demokratizacijom željezničkih usluga i lokalnom politikom kroz političku platformu Zagreb je NAŠ!

LILIAN PUNGAS (2017.)

56

LILIAN JE DIPLOMIRALA POLITIČKE ZNANOSTI na Europskom sveučilištu Viadrina u Njemačkoj. Dolazi iz Estonije, ali živi i radi u Berlinu. Posljednjih se godina uključila u pokret odrasta u Njemačkoj i drugdje. Otada je na akademskom i aktivističkom nivou aktivna u različitim grupama i neprofitnim organizacijama koja se bave pitanjima klimatske pravde ili podržavaju odrast i obrazovanje o održivom razvoju.

Područja njenog istraživačkog interesa uključuju prakse održivosti, pitanja okoliša i političke ekologije u istočnoj Europi, *trade-off* između ekonomije i okoliša, društveni metabolizam te politiku dostatnosti. Trenutno radi na modelu niza indikatora prirodnih resursa i utjecaja na okoliš kojima je cilj procijeniti potencijal održivosti na europskoj semiperiferiji specifičan za regiju.

GIACOMO D'ALLISA

(2017.)

GIACOMO D'ALISA EKOLOŠKI JE EKONOMIST I POLITIČKI EKOLOG s interdisciplinarnim vještinama. Zajedno s istaknutim društvenim znanstvenicima razvija agendu političke ekologije 'barcelonske škole' klimatske pravde i odrasta (Research and Degrowth Barcelona). U svom akademskom radu koristi kritički i inovativan pristup temeljen na ekološkoj ekonomiji, političkoj teoriji, integriranoj procjeni i urbanoj političkoj ekologiji, kako bi istražio promjene u obrascima društvenog metabolizma i klimatske nepravde koje mogu proizvesti.

Trenutno je postdoktorant pri Centru za društvene studije Sveučilišta u Coimbri. Njegov trenutni istraživački projekt naziva 'Postajanje' za cilj ima povezati tri teorijska okvira (institucionalnu analizu, političku ekologiju i digitalne studije) kako bi bolje objasnio bujanje zajedničkih dobara diljem Europe. Giacomo je jedan od urednika 'Odrasta: pojmovnika za novu eru', koji je dosad preveden na deset jezika (nedavno na brazilski), a znanstvenici iz različitih akademskih disciplina dodaju ga na svoje silabe.

LOGAN RICHARDSON

(2017.)

U IPE-U JE TOKOM 2017. GODINE boravila i Logan Richardson koja je na završnoj je godini studija na Sveučilištu Furman u Greenvilleu u Južnoj Karolini, gdje studira znanost o održivosti i ekonomiju. Ljeto je provela kao istraživačica pripravnica u IPE-u, gdje kreira model za mjerenje trenutnog nivoa održivosti u Hrvatskoj. Na sveučilištu se također bavi procjenom stakleničkih plinova i smanjivanjem korištenja plastičnih boca.

Publikacije

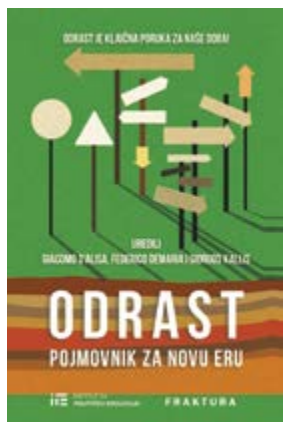
Izbor znanstvenih radova

Domazet, M. (ur.). 2017. *Ecology and Justice: Contributions from the margins*. Zagreb: Institute for Political Ecology

Domazet, M. and Ančić, B. 2017. "How Far for the Money? Affluence and Democratic Degrowth Potential in Europe". In A. Telesiene and M. Gross (eds.) *Green European: Environmental Behaviour and Attitudes in Europe in a Historical and Cross-Cultural Comparative Perspective*. London: Routledge, pp. 157–181

Krüger, O., Domazet, M., Dolenc, D. 2016. 'Rejecting the Post-Political Response to Climate Change: Introducing the European Egalitarian Environmentalist'. *Socijalna ekologija* 25/1-2: 167–189

Ančić, B., Puđak, J., Domazet, M. 2016. 'Vidimo li klimatske promjene u Hrvatskoj?: istraživanje stavova o nekim od aspekata klimatskih promjena u hrvatskom društvu' ('Do we see climate change in Croatia?: research of attitudes on some of the aspects of climate change in Croatian society'). *Hrvatski meteorološki časopis*. 51: 27–45

59

✂ Odrast, pojmovnik za novu eru

✂ Poruka u boci

✂ Utrka do dna: CETA i TTIP na europskoj periferiji / Slučaj Hrvatska

✂ Ecology & Justice

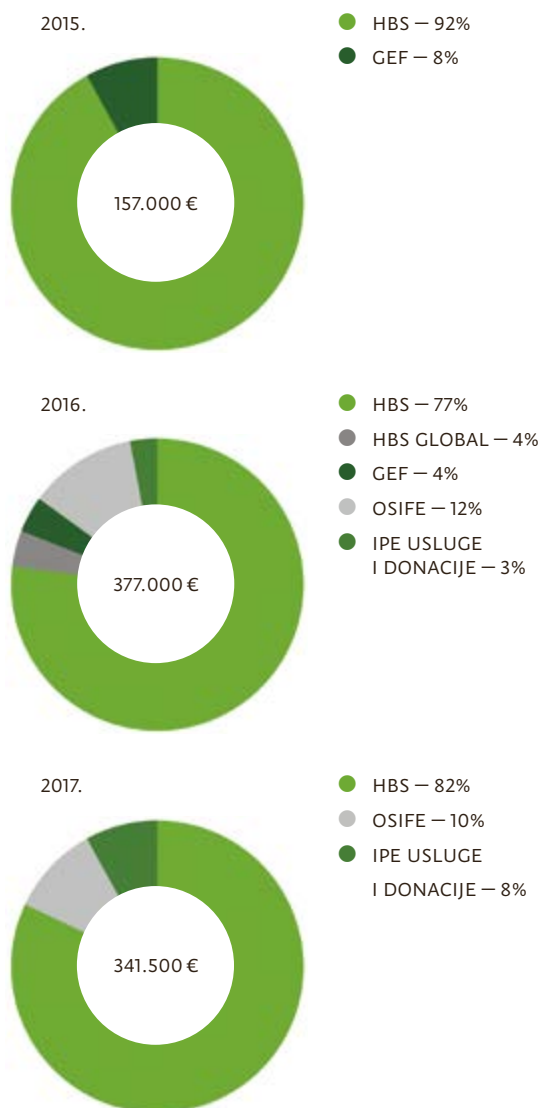
✂ Za komunalne usluge čistih ruku

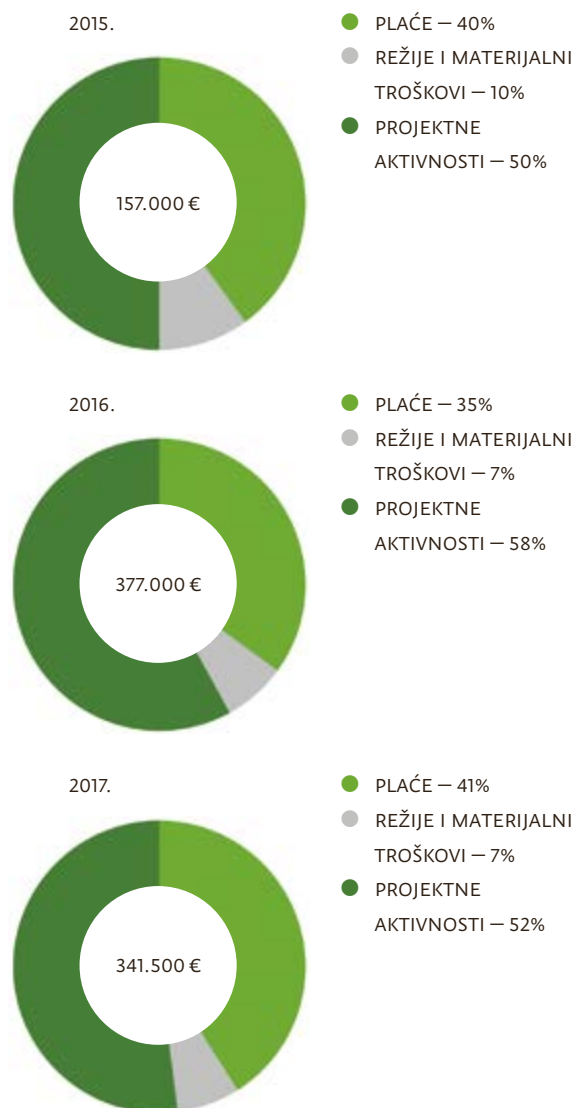
✂ next to us, A new Narrative on Migration in Europe

Financije

STRUKTURA PRIHODA PO IZVORIMA

STRUKTURA RASHODA PO VRSTAMA TROŠKOVA

ZA PERIOD OD 2015.–2017. godine IPE je dobio institucionalnu i programsku podršku Heinrich Böll Stiftunga kojom je pokrивao troškove svih operativnih i organizacijskih troškova te dobar dio projektnih aktivnosti. Ukupni iznos tih sredstava kroz 30 mjeseci rada IPE iznosio je 770.000 eura u kunskoj protuvrijednosti.

U istom periodu IPE je u nekoliko navrata dobio podršku Zelene Europske Fondacije za neke projektne aktivnosti.

Od 1.8.2016. do 31.12.2018. IPE je korisnik podrške Open Society Initiative for Europe sa sjedištem u Barceloni u vrijednosti od 129.100 USD.

U 2017.godini IPE je kao partner u konzorcijima, dobio prva dva europska projekta ; DKU iz Europskog socijalnog fonda i H2020. U oba slučaja projekti kreću u 2018.godini a procjenjuje se da je putem tih projekata IPE povukao oko 280.000 eura u kunskoj protuvrijednosti.

U 2018.godini IPE će i dalje djelovati uz podršku Heinrich Böll Stiftunga kroz podršku od 220.000 eura u kunskoj protuvrijednosti.

Suradujemo i sudjelujemo

- ZELENA AKCIJA/FRIENDS OF THE EARTH CROATIA
- PRAVO NA GRAD/RIGHT TO THE CITY
- TRANSNATIONAL INSTITUTE, NIZOZEMSKA
- FURMAN UNIVERSITY, SAD
- INSTITUT ZA DRUŠTVENA ISTRAŽIVANJA U ZAGREBU
- MULTIMEDIJALNI INSTITUT MAMA, ZAGREB
- HEINRICH BÖLL STITUNG – URED U SARAJEVU
- EUROPEAN MASTER'S PROGRAMME IN HUMAN RIGHTS AND DEMOCRACY, SARAJEVO/BOLOGNA
- FORUM ZA SLOBODU ODGOJA, ZAGREB
- NETWORK OF EDUCATION POLICY CENTRES, ZAGREB
- FRIEDRICH EBERT STIFTUNG, URED ZA HRVATSKU I SLOVENIJU
- ZELENA ENERGETSKA ZADRUGA, ZAGREB
- ZELENA EUROPSKA FONDACIJA, BRUXELLES
- FUNDATION, BRUXELLES
- CENTAR ZA MIROVNE STUDIJE, ZAGREB
- FAKULTET POLITIČKIH ZNANOSTI U ZAGREBU
- FOCUS, LJUBLJANA
- ENA BANDA, LJUBLJANA
- PETA MEĐUNARODNA KONFERENCIJA O ODRASTU, BUDIMPEŠTA
- GRAD KOMIŽA
- GRAD SISAK
- GRAD RIJEKA
- OKUS DOMA, ZAGREB
- ZADRUGA ZA ETIČNO FINANCIRANJE, ZAGREB
- BRID – BAZA ZA RADNIČKU INICIJATIVU I DEMOKRATIZACIJU, ZAGREB
- SVEUČILIŠTE U ZADRU
- HRVATSKI STUDIJI, ZAGREB
- FRAKTURA, ZAGREB
- SKRIPTA TV, ZAGREB
- TEHNOS – STRUKOVNI SINDIKAT RADNIKA HEP-A, ZAGREB

Rad Instituta za političku ekologiju omogućen je kroz podršku Heinrich Böll Stiftunga.

 HEINRICH
BÖLL
STIFTUNG

Dio aktivnosti IPE-a omogućava i podrška Open Society Initiative for Europe.

IZDAVAČ Institut za političku ekologiju (IPE)
Preobraženska 2/3, 10000 Zagreb, Hrvatska
Tel: +385 (0)1 4812 530 | e-mail: ipe@ipe.hr
<http://www.ipe.hr>

ZA IZDAVAČA Vedran Horvat / IPE

SASTAVIO Vedran Horvat

UREDILI I PRIPREMILI Vedran Horvat i Lana Pukanić

DIZAJN I PRIPREMA ZA TISAK Ivan Klisurić

NAKLADA 500

TISAK Kerschoffset,
Zagreb

IZ IPE KUHINJE ZA 2018.

- Studija o demokratizaciji javnih usluga – slučaj energetskeg sektora i HEP-a
- Studija o demokratizaciji javnih usluga – slučaj željezničkog sektora i HŽ-a
- Regionalna studija o zajedničkim dobrima u Jugoistočnoj Europi
- Šesto izdanje Zelene Akademije, Vis: 25.–30. 8. 2018.
- Hrvatski prijevod knjige Fossil Capital Andreasa Malma
- mPower (H2020) – Municipal Action, Public Engagement and Routes Towards Energy Transition
- DKU – Modeliranje društveno odgovornog učenja za zaštitu okoliša

PRATITE NAS I NA WEBU !

www.ipe.hr

www.facebook.com/IPEzagreb

www.facebook.com/ZelenaAkademija

